

MUNKÁSÜGYI SZEMLE

KÖZLEMÉNYEK A MUNKÁSBIZTOSÍTÁS, A SZOCIALIS EGÉSZSÉGÜGY, A MUNKÁSVÉDELEM, A MUNKAVISZONY ÉS AZ IDE VONATKOZÓ JOGGYAKORLAT KÖRÉBŐL.

SZERKESZTI: **KIS ADOLF.**

TÁRSSZERKESZTŐK: **Dr. STEIN FÜLÖP** és **Dr. HAHN DEZSŐ.**

Megjelenik minden hó 10-én és 25-én. Előfizetési ár egy évre 20 korona. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, II. ker., Fő-utca 23. Telefon 93-99. Postatakarékpénztári csekk-számla 24.911.

Tanácskozás a gyermekmunkáról és az ólomkérdésről.

Írta: **dr. Heller Farkas**, műegyetemi m. tanár, a Törvényes Munkásvédelem Magyarországi Egyesületének titkára.

A Törvényes Munkásvédelem Nemzetközi Egyesülete fennállása óta követett gyakorlata szerint a bonyolultabb kérdéseket külön e célra kiküldött szakbizottságok útján szokta tárgyalatni. E módszer igen nagy előnye, hogy kizárólag az arra leginkább hivatott szakemberek vitatják meg az illető kérdéseket és a vita is ily körben sokkal gyorsabban és szakszerűbben haladhat, mint szélesebb körű tanácskozásoknál. A mostan előkészületben levő nemzetközi munkásvédelmi egyezményeket ily bizottságok készítették elő, csakúgy, mint ahogy ily bizottság volt kiküldve a folytonos üzemek munkaidejének a megvitatására is. A Luzernban 1908-ban tartott nagygyűlés az agyagipari mérgezések ügyében, a Luganóban 1910-ben tartott nagygyűlés pedig a gyermekmunka tárgyában küldött ki ily bizottságokat. Az Egyesület sokirányú működése folytán azonban e bizottságok még nem ülészttek egészen a zürichi nagygyűlésig, amidőn is e sorok írója a gyermekmunka bizottsági tárgyalása alkalmával azt indítványozta, hogy a gyermekmunka tanulmányozására kiküldött bizottság a berni nagygyűlés előtt összehívassék és annak konkrét indítványokat terjesztszen elő. E javaslatot a zürichi nagygyűlés elfogadván, folyó év szeptember hó 9-ére és 10-ére a nemzetközi munkásügyi hivatal összehívta a gyermekmunka tárgyalására hivatott bizottságot és egyúttal az agyagipari és ólommérgezések tanulmányozására hivatott szakférfiakat is.

A bizottságok kiküldésének előnye ezúttal is szépen beigazolódott, mert mindkét tárgyat a bizottság tagjai, akik nemzeti osztályaiknál is a kérdések előadójaként szerepelnek, szépen előkészítették és így a tárgyalások elég símán és gyorsan haladhattak. Kétségkívül hátrányára volt azonban a tanácskozásnak az a körülmény, hogy *Caspar* titkos tanácsosnak, a Németbirodalom kiküldöttének javaslatára a két bizottság nem ülésezett külön, hanem azoknak a rendelkezésre álló két napon meg kellett osztozkodniok, minélfogva minden bizottságnak kevesebb idő állott rendelkezésre, mint párhuzamos tárgyalások mellett. Tárgyilag ez az eljárás természetesen nem volt megindokolt, mert a tárgyalt két kérdés egymástól teljesen független; hogy a Németbirodalom kiküldötte mégis ezt az eljárást kívánta.

annak oka abban rejlett, hogy a Németbirodalom hivatalos kiküldötte mindkét kérdés iránt igen behatóan érdeklődött és így mindegyik tárgyalásánál jelen kívánt lenni. A két nap lehető kihasználása mellett azonban így is sikerült mindkét kérdésnek beható megvitatása.

Az idő nagyobb részét a gyermekmunka kérdése vette igénybe, egyrészt azért, mert elsőnek került sorra, másrészt azonban azért is, mert ebben a bizottság tagjai között sokkal nagyobb véleménykülönbség mutatkozott, mint az ólomkérdésben. Mindjárt eleinte kitűnt ugyanis, hogy nemzetközi szempontból való tárgyalásra a kérdésnek aránylag csak kis része érett, holott a bizottság tagjainak nagy része szélesebb keretben óhajtott volna a nemzetközi szabályozást. Rövid tanácskozás után, amelyben egyes részleteket illetően a bizottság tagjai között nagy nézeteltérések mutatkoztak, tisztában volt mindenki aziránt, hogy a tárgyalásokat két irányban kell folytatni akkor, ha a bizottság nem akar a gyermekmunkának már ma is nemzetközi szabályozásra érett igen kis területére szorítkozni, másrésztől azonban számolni akar a tagjai többségében élő azon meggyőződéssel, hogy a gyermekmunka szabályozásának nem szabad a foglalkozásoknak csak egy részére szorítkoznia, hanem, hacsak a luzerni határozatok mögé nem akar az egyesület visszamenni, fel kell ölelnie lehetőleg a gyermekmunka egész területét. Egyrésztől ugyanis meg kell állapítania azt, hogy a gyermekmunka nemzetközi szabályozása mily keretben volna ma lehetséges, másrésztől pedig tisztázni kell azt, hogy a nemzeti törvényhozások részére a gyermekmunka szabályozását illetően mily kívánságok állapíttassanak meg. Ez utóbbi kérdés mindenki előtt annál is inkább fontosnak kell, hogy lássék, minthogy éppen a bizottság tárgyalásai kimutatták azt, hogy a nemzeti törvényhozásoknak e téren még igen sokat kell előremunkálniuk ahhoz, hogy nemzetközi szabályozásra szélesebb körben nyílják kilátás e téren. Általános tetszésre talált tehát *Millerand* volt miniszter javaslata, hogy a bizottság oszsa munkásságát két részre és ne érje be a nemzetközi szabályozás elveinek megvitatásával, hanem foglaljon állást arra nézve is, hogy a nemzeti törvényhozásoknál a gyermekmunka mily irányban való szabályozása volna kívánatos.

A nemzetközi szabályozás elveit illetően ismét *Caspar*, a Németbirodalom képviselője volt az, aki, bár Németország ma a gyermekmunka szabályozása tekintetében elől jár, mégis mindjárt a tanácskozás elején kijelentette, hogy a Törvényes Munkásvédelem Nemzetközi Egyesületének, ha hagyományaihoz híven az elérhető lehetőségekre kíván szorítkozni, állásfoglalásában szűkebb keretben kell maradnia. Nevezetesen véleménye szerint elsősorban az fogja megadni a keresztülvitel lehetőségét, ha a gyermekmunka szabályozását illetően is az egyesület az üzemek körét illetően megmarad az eddigi nemzetközi egyezmények, vagyis helyesebben mondva a nők éjjeli munkájának tilalmáról szóló egyezmény által vont határok között és a szabályozást csupán a tíz, vagy ennél több munkást foglalkoztató üzemekre kívánja szorítani. A Németbirodalom kiküldöttének ez az állásfoglalása eleinte a bizottságban igen heves ellenállásra talált. Különösen a hollandiai kiküldöttek és az osztrákok közül *Ofner* képviselő, aki annak idején az osztrák képviselőház elé a gyermekmunka szabályozásáról részletes javaslatot terjesztett, keltek ki ellene, utalván arra, hogy egyrésztől az egyesület Luzernban tartott nagygyűlésén már a gyermekmunkának az összes termelési ágakban való szabályozása mellett foglalt állást, másrésztől pedig, hivatkozván arra, hogy a gyáripár megrendszabályozása a gyermekmunkának a gyárakból való kiszorulását és az otthoni ipar fejlődését fogja előidézni, miáltal a gyermekmunka éppen ott fog megszorodni, ahol az a legborzasztóbb körülmények között megy végbe és a jövő nemzedék fejlődését leginkább veszélyezteti. A bizottság magyar kiküldötte statisztikai adatok segítségével igyekezett megvilágítani, hogy ily

szabályozás mellett a gyermekmunkások mily elenyésző csekély része volna az, mely a szabályozás előnyeit élvezné, az angol és amerikai kiküldöttek pedig arra hivatkoztak, hogy önáluk egy ily álláspont keresztülhatolása egyenes visszafejlődést jelentene, minthogy Angliában általában, az Egyesült-Államokban pedig számos államban a gyermekmunka már a műhelyeket illetőleg is szabályozva van. *Dragoni* olasz kiküldött egyáltalában a szabályozásnak az iparra való szorítását kifogásolta, mert nézete szerint az egyesület nem halad akkor, ha mindig csak az ipar határain között marad és javaslataiban azokon soha túl nem terjeszkedik; erősen támogatta állásfoglalását *Ofner* osztrák képviselő is.

Mindezen érvekkel szemben végre is a német álláspont győzött. A bizottság többsége ugyanis osztotta *Caspar* titkos tanácsos azon nézetét, hogy a tíz munkásnál kevesebbet foglalkoztató üzemekben a gyermekmunka tilalmának ellenőrzése ma még legyőzhetetlen nehézségekbe ütköznék és *Zaalberg* hollandiai kiküldött azon ellenvetésével szemben, hogy az ily tilalom ellenőrzésénél a rendőrség van hivatva elsősorban közreműködni, ez pedig a kisebb üzemeket is ellenőrizheti, győzött a Németbirodalom kiküldöttjének azon érvelése, hogy akkor, amidőn Németországban átlag egy iparfelügyelőre 400 üzem ellenőrzése esik és az ellenőrző közegek ezen nagyobb üzemeket illetőleg sem képesek minden tekintetben biztosítékot nyújtani a gyermekek foglalkoztatását illetőleg fennálló szabályok betartása iránt, akkor alig tételezhető fel, hogy e szabályok Angliában, melynek példájára hivatkoztak a kis üzemek ellenőrizhetőségét illetőleg, pontosan ellenőrizhetők legyenek, amikor itt egy iparfelügyelőre 1.500 üzem ellenőrzése jut. Így tehát a bizottság határozata is oly irányban jött létre, hogy a gyermekmunka nemzetközi szabályozása még csak a tíz és ennél több munkást foglalkoztató üzemekre vonatkozólag követelendő. Ezen üzemekben a 14-ik év betöltése és az illető országban megállapított iskolakötelezettség teljesítése előtt gyermekeknek a foglalkoztatása a hozott határozat értelmében egyáltalában tilalmazandó. A Németbirodalom kiküldötte e tekintetben is szűkebb keretben óhajtott volna maradni, mert javaslata szerint csupán az iskolakötelezettség határáig volna a gyermekeknek a jelzett üzemekben való foglalkoztatása tilalmazandó, az iskolakötelezettség befejezése és a 14-ik év betöltése közötti korban pedig csak korlátozandó volna munkaidejük, melyet napi 6 órára kívánt volna szorítani. Ezen javaslattal szemben azonban sikerült keresztülhatolnia azok nézetének, akik arra mutattak rá, hogy a kérdés ily módon való szabályozása a nemzetközi versenyben előnyben részesítené azokat az államokat, amelyek az iskolakötelezés kort lehető alacsonyán állapítják meg és éppen ezért e szabályozási mód erősen hátráltatná azt a mindenképp kívánatos fejlődést, amely az iskolakötelezettség idejének kiterjesztése felé folyamatban van. A határozat természetesen gondoskodik arról is, hogy oly államok, amelyekre nézve a kérdés ilyen módon való szabályozása nagy ugrást jelentene, átmeneti intézkedések útján fokozatos fejlődést idézhesenek elő.

A nemzetközi munkásügyi hivatal olasz részről felmerült javaslat alapján tárgyalásra előterjesztette azt a kérdést is, hogy mily módon lehetne az egyes államokban a külföldi honosságú gyermekek foglalkoztatásának kérdését szabályozni. A készített javaslat értelmében különösen azon állam részéről kiállított engedélyhez volna kötendő a külföldi gyermekek foglalkoztatása, amelyből a gyermekek származnak és ez az engedély csakis akkor volna kiadható, ha a szülők, vagy azok törvényes képviselője a tervezett munkaszerződéshez hozzájárultak. Magának a munkaszerződésnek a munkaidő, munkabér, a bérfizetési módozatok stb. tekintetében világos intézkedéseket kellene tartalmaznia. Ezen egyébként talán szélesebb körben helyeslésre igényt tartó javaslat ellen igen nagy ellenszenvet keltett különösen az államok hivatalos kiküldöttei körében, hogy a nemzetközi

munkásügyi hivatal által kidolgozott elvek értelmében az illető állam konzulátusának, illetőleg kivándorlási felügyelőjének felhatalmazást kíván a javaslat adni arra, hogy azon üzemeket bármikor megvizsgálhassa, amelyekben az általa képviselt államból származó külföldi honosságú gyermekek dolgoznak. A Németbirodalom több kiküldötte, de magának a Svájcnak a hivatalos kiküldötte, *Kaufmann* osztályfőnök is igen hevesen támadta nemcsak a javaslatnak ezt a részét, hanem egyáltalában a külföldi honosságú gyermekek foglalkozása kérdésének a tanácskozások keretébe való bevonását. Nézete szerint ugyanis e kérdés a Törvényes Munkásvédelem Nemzetközi Egyesülete működési körén kívül esik és okvetlenül mellőzendő volna. *Frick* porosz titkos kormánytanácsos, valamint *Bittmann* badeni kormánytanácsos ugyancsak nagy határozottsággal nyilatkoztak e kérdésnek a nemzetközi szabályozás keretébe vonása ellen, mert véleményük szerint egyrészt általános elvek itt meg nem állapíthatók és legfeljebb két-két nemzetnek a konkrét viszonyok figyelembevételével való megállapodása vezethet célhoz e téren, másrészt pedig az ily kérdések agyonszabályozása maguknak a munkásoknak is kárára lehet, emellett pedig legalább ami a Németbirodalmat illeti, a kérdés véleményük szerint tárgytalan is, mert Németországban a külföldi gyermekek a belföldiekkel teljesen egyenlő elbánásban részesülnek és ennél többet senki sem kívánhat. Ezen álláspontokkal szemben igen erélyesen kellett hangsúlyozni azt a körülményt, hogy éppen e kérdés a dolog természeténél fogva kiválóan nemzetközi jelentőségű, minélfogva szociálpolitikai vonatkozása is elvitázhatlan lévén, az mindenképpen a gyermekmunka nemzetközi szabályozása alkalmával megoldandó kérdések közé tartozik. Utalni kellett arra is, hogy e téren igen súlyos bajok orvoslásáról van szó, mert valóságos gyermekkereskedelemmel állunk szemben, amely nagy haszonnal »közvetíti« a gyermekek foglalkoztatását, vagyis helyesebben nagy haszonnal folytatja a gyermekeknek külföldre való eladását, ahol azok azután minden védelmet nélkülözve a legsúlyosabb föltételek között kénytelenek dolgozni. Ezen érvek súlya alatt a bizottság nem is zárkozhatott el mereven a kérdés tárgyalása elől és végre is elfogadta e sorok írójának azt a javaslatát, hogy, ha már a kérdés ezen részének előkészítetlen volta folytán ezúttal a dolog érdemébe a bizottság behatolni nem kíván, legalább döntsön az irányban, hogy a nemzeti osztályok és a nemzetközi munkásügyi hivatal részéről való kellő előkészítés után még egyszer beható megfontolás tárgyává teszi a külföldi honosságú gyermekek foglalkoztatásának kérdését oly módon, hogy a berni nagygyűlés előtt a bizottság a kérdés tárgyalására még egyszer összejön. A nemzeti osztályok feladata leszen tehát széleskörű anyagot gyűjteni e kérdésre vonatkozólag, hogy annak fontossága kellőképp kidomborodjék.

A kérdés nemzetközi vonatkozásainak tárgyalása annyira igénybevette a bizottságot, hogy sajnos, azon kívánalmak tárgyalására, amelyek a nemzeti törvényhozásokkal szemben felállítandók, nem állott annyi idő rendelkezésre, amennyi kívánatos lett volna. Éppen ezért a bizottság anyagának ez a része szintén újabb megfontolásra fog még szorúlni a berni összejevetel előtt. Arra nézve nem volt nézeteltérés a bizottságban, hogy a gyermekeknek keresetszerű munkáját a 12-ik évig általában tilalozni kell, sőt az esetben, ha az iskolakötelezettség ezidőn túl terjed, a tilalomnak is az iskolakötelezettség befejezéséig kell tartania. Nagyobb vitára inkább csak az engedendő kivételek adtak alkalmat, amelyek közül a bizottság részletesebben csak a mezőgazdasággal foglalkozott; erre a termelési ágra nézve abban állapodott meg, hogy könnyebb munkákra a gyermekek 10-ik évük betöltése után már alkalmazhatók, az alkalmazás tartama azonban iskolai napokon csak 3, szünnapokon pedig csak 6 órában állapítandó meg. Azon gyermekekre vonatkozólag, akik betöltötték 12-ik évüket és már nem iskolakötelesek, a mezőgazdaságban 6 órában, az iparban pedig 4

órában vélte a bizottság megállapítandónak a megengedett munkaidőt. Az esetben, ha a 12-ik évnél tovább terjed az iskolakötelezettség kora, a gyermekmunka tilalmazása is a fenti határozat értelmében nagyobb kiterjedésű és ezért a határozatok értelmében igyekezni kell a nemzeti törvényhozásoknak az iskolaköteles kor felemelésére. A határozat eme része igen fontos már csak azért is, mert a gyermekmunkára vonatkozólag gyűjtött adatok azt bizonyítják, hogy az iskolaköteles korban a szorgalmi időben az iskolába járó gyermekeket általában sokkal kevésbé veszik igénybe, mint az iskolát nem látogató gyermekeket, amihez járul még az a körülmény is, hogy igen gyakran a gyermekek kereseti munkára való alkalmazásának egyenesen az az oka, hogy a szülők az iskolából kikerült gyermekkel nem tudnak mit kezdeni és azt a dologtalanság okozta elzüléstől féltve, munkába adják. A bizottság határozata értelmében természetesen az éjjeli munka és a vasárnapi munka a gyermekek részére eltiltandó, és pedig oly módon, hogy éjjeli munkának az este 8 és reggel 8 óra közötti idő tekintendő; a mezőgazdaság azonban e kérdés tekintetében is más elbírálás alá vonható és itt már 6 óra reggeltől kezdve meg volna engedhető a gyermekek dolgoztatása. Az utcai árúsítással, valamint a korcsmákban való alkalmazással szemben teljesen elutasító álláspontot foglalt el a bizottság, szintúgy tilalmazandónak mondta ki gyermekeknek színi és más előadásokra való alkalmazását, valamint általában azoknak oly munkákra való használatát, melyek a gyermeknek testi, vagy lelki épségét, vagy testi, szellemi és erkölcsi fejlődését és az egészséget veszélylyel fenyegetik. A családbeli és idegen gyermekek között annyiban tesz a baseli határozat különbséget, amennyiben a nem családbeli gyermekeket illetőleg kereseti munkára való alkalmazás előtt hatósági orvosi bizonyítványnak a felmutatását tartja megkívánandónak. Tilalmazandónak véli a bizottság a gyermekek részére dolgozás közben, vagy bér fejében szesz italok kiszolgáltatását. Az otthoni ipar szabályozása és a gyermekmunka megoldása közötti szoros összefüggés folytán a gyermekmunka szabályozásának egyik fontos eszközét a határozat az otthonipar szabályozásában jelöli meg, hangoztatván itt a minimális bérhivatalok felállításának fontos voltát. Nagy jelentőségű a határozat azon része is, amelynél fogva a bizottság nem tartja a gyermekmunka kérdését pusztán tilalmak által megoldhatónak, hanem határozataiban annak a meggyőződésnek ad kifejezést, hogy pozitív szociális munka nélkül e kérdés sikeresen nem lesz megoldható. Nevezetesen kívánatosnak mondta ki a bizottság, hogy az állam és a helyi hatóságok egyaránt igyekezzenek lehetőség szerint különösen a több gyermekű családok helyzetét a gyermekek nevelése és eltartása könnyítése által türhetőbbé tenni és ezáltal lehetőleg azon kényszerítő körülményeket elhárítani, amelyek a szülőket gyakran akarataik ellenére is gyermekeiknek munkábaadására vezetik. A határozatokat végre az iránti kívánságok egészítik ki, hogy a szülőknek a gyermekvédelemre vonatkozó szabályok tájékozódás végett kézbesítendőek és a fennálló szabályok keresztülvitele érdekében az azokkal szemben elkövetett kihágásokról külön kimutatások vezetendőek.

Amily nehezen ment a megegyezés a gyermekmunka kérdésének egyes részleteit illetőleg, épp oly gyorsan sikerült a bizottságnak megállapodnia az agyagipari ólommérgezések kérdésében. A tárgyalások menetének megkönnyítése elsősorban annak volt köszönhető, hogy az agyagipari szakemberek kiérezve az őket érdeklő kérdés számára a kitűzött két kérdés egymásután való tárgyalásának hátrányos voltát, a gyermekmunka tárgyalásának napján időt találtak arra, hogy együtt előzetesen tisztázzák a nézeteket. Elősegítette az egységes megállapodást e kérdés tárgyában az a körülmény is, hogy az agyagipari telepekre vonatkozólag a Luganoban tartott nagygyűlésen megállapított alapelvek ki nem elégítő voltát illetőleg a bizottság összes tagjai egyetértettek.

(Folytatjuk.)

A nemzetközi munkásbiztosítási bizottság (Comité permanent international des Assurances sociales) 1913. évi ülése Gandban.

Irta: **Dr. Pap Géza.**

A nemzetközi munkásbiztosítási bizottság (Comité permanent international des Assurances sociales) folyó évi szeptember hó 4-ik napján elnökének, Bourgeois Leo szenátor, volt francia miniszterelnöknek vezetésével Gandban ülést tartott. A bizottság üléséről hivatalos ismertetést nem bocsát ki; ezért talán nem felesleges, ha annak lefolyását a magyar szakközönséggel megismertetjük.

A bizottság, amelynek ülésében a magyar bizottsági tagok közül dr. Mentsik Ferenc, Fáy Gyula, Kis Adolf és dr. Pap Géza vettek részt, főként az 1912. évi zürichi értekezlet határozatainak végrehajtásával, valamint az 1914-ik és 1915-ik évekre tervezett nemzetközi munkásbiztosítási értekezletekkel foglalkozott.

Ami az utóbbiakat illeti, a bizottság arra a megállapodásra jutott, hogy a nemzetközi bizottság megalakulásának 25-ik évfordulója alkalmából 1914-ik évben Párisban nemzetközi értekezlet, ezt követőleg pedig 1915-ik évben Washingtonban nemzetközi kongresszus tartassék. A párisi értekezlet tárgysorozatát az évforduló ünnepi alkalmából és történeti visszapiantásra készítő jellegéhez képest, a bizottság abban állapította meg, hogy összefoglaló előadás tartassék a munkásbiztosítás fejlődésének egész történetéről, jelenlegi és különösen nemzetközi állapotáról, továbbá azokról az eredményekről, amelyek a munkásbiztosítás nyomán és pedig pénzügyi vonatkozásban is keletkeztek, úgyszintén azokról a feladatokról, amelyeket a további fejlődés megkövetel és azokról a kilátásokról, amelyekre a munkásbiztosítás további fejlődési irányzata reményt nyújt.

Az összefoglaló jelentést Fuster Ede, párisi egyetemi magántanár és a nemzetközi bizottság titkára és Zacher György, a németbirodalmi statisztikai hivatal igazgatója, a munkásbiztosítás eme kiváló irodalmi képviselője, fogják elkészíteni.

Az 1915-ik évi washingtoni kongresszus tárgyában a bizottság nem állapította meg a végleges napirendet, amennyiben az amerikai bizottságnak, mint erre nézve legilletékesebbnek és leginkább tájékozottnak még módot akar engedni arra, hogy javaslatait megtegye. A bizottság ezt szükségesnek találta, nemcsak udvariassági szempontból, hanem azért is, mert a kongresszusnak elsősorban propaganda jelleget tulajdonít és így a tárgysorozat csak az amerikai viszonyoknak és az amerikai nép gondolkodásának alapos ismerete értelmében készíthető el.

Ez a kongresszus ugyanis tulajdonképpen az európai szociális irányzat hódító hadjáratának készül az eddig ennek még csak kisebb mértékben meghódolt Északamerikai Egyesült-Államokban, ahol eddig mindössze néhány lelkes tanár és politikus apostolkodik a szociális irányzat eszméiért. A talajt előkészíteni és a fejlődésnek erőteljes lökést adni hivatott az a szép közös felhívás, amelyet az amerikaiak címére a Nemzetközi Munkásbiztosítási Bizottság, a Törvényes Munkásvédelem Nemzetközi Egyesülete és a Munkanélküliség Leküzdésére Alakult Nemzetközi Egyesület megbízásából Fuster Ede készített és amely mindhárom nemzetközi egyesület törekvéseit és működésük nagy eredményeit tudományos tárgyilagossággal és francia előkelő ízléssel ismerteti.

A bizottság a washingtoni kongresszus elé nagy bizalommal tekint. Az új köztársasági elnöknek, Wilsonnak nyilatkozataiból is megállapítható, hogy a munkásbiztosítás fejlődése iránt hivatali elődeiénél is nagyobb

érdeklődést tanúsít. Némi viszonzást kívánt a bizottság nyilvánítani, amidőn őt az ülésből táviratilag üdvözölte.

Ezek után áttért a bizottság a zürichi értekezleten elfogadott határozatok végrehajtásának lebonyolítására.

Mint emlékeztetés, a zürichi értekezlet azt határozta, hogy nemzetközi kutatás tárgyává tétessenek a következő kérdések, ú. m.: 1. a szociális biztosításnak kiterjesztése az önállókra; 2. a kötelező járadék biztosításnak főkére vonatkozó önkéntes népbiztosítással való kiegészítése, végül 3. a munkásbiztosítás terhei. A zürichi határozatok akként szóltak, hogy az első helyen említett két kérdésben a nemzetközi bizottság járjon el az adatok gyűjtése iránt, míg a harmadik kérdésben a határozat úgy szólt, hogy az adatgyűjtés az egyes nemzeti osztályok közreműködésével történjék. Aggályossá vált azonban, hogy vajjon helyes-e az előbb említett két tárgyban az egyes nemzeti bizottságokat kikapcsolni, ami kényes kérdések fölvetődésére és esetleg visszavonásokra adhat alkalmat. Reámutattak példaképpen a tárgyalás alatt álló osztrák szociális biztosítási törvényjavaslatra, amelynek az önállók biztosítására vonatkozó rendelkezései magában Ausztriában is élnek és mindeddig el sem simult ellentétekre adtak alkalmat. Másrészt azonban a zürichi értekezlet határozott utasításával szemben aggályosnak látszott, hogy attól egyáltalán lehet-e eltérni. Ezzel az alaki szempontból merített aggálylyal szemben azonban mégis az előbb említett érdemleges szempont jutott érvényre és az ügy érdekében és különösen netán itt-ott kelthető nyugtalanság elkerülése céljából és a siker biztosítása végett elhatározta a bizottság, hogy mindhárom kérdésben a nemzeti osztályok közreműködését fogja igénybe venni és pedig akként, hogy a biztosítás kiterjesztésére, valamint annak önkéntes népbiztosítással való kiegészítésére vonatkozó kérdőívtervezetek az egyes nemzeti bizottságoknak azzal a felhívással adassanak ki, hogy záros határidő alatt nyilatkozzanak, — ennek elmulasztása esetén a központi iroda fogván a kérdőíveket a saját hatáskörében teljesített megállapítás szerint kibocsátani. A szociális biztosítás terheinek kérdésében pedig a zürichi értekezlet határozatához képest is felhívandók a nemzeti bizottságok, hogy kívánságaikat záros határidőben előterjesszék.

Az eljárásnak ez a módja kilátást nyújt arra, hogy a párisi értekezletig rendelkezésre álló, aránylag rövid idő a kérdések megoldásának előbbrevitelére sikeresen felhasználható lesz. A bizottság egyébként kívánatosnak jelezte, hogy a jelentések akként szerkesztessenek, hogy első részük a tényleges állapotok ismertetését, második részük a levont következtetéseket és a véleményt tartalmazza.

A zürichi értekezlet által kitűzött kérdésekre nézve egyébként a központi iroda máris igen értékes anyagot bocsátott a bizottság rendelkezésére és pedig bemutatván azokat a kérdőívtervezeteket, amelyek az egyes kérdések tárgyalásánál alapul szolgálhatnak.

Különösen alapos és részletes a tervezet a biztosítás körének az önállókra kiterjesztésére és a népbiztosításra nézve kibocsátandó kérdőíveken.

A szociális biztosításnak az önállókra való kiterjesztése tárgyában a tervezet nyolc főkérdést és ezek keretében számos alpontot állít föl.

Első főkérdés, hogy a kis fizetésűek részesülnek-e már és ha igen, mely fizetési határig részesülnek a kockázatokkal szemben különös, vagyis az összlakosságot megillető közsegélytől különböző ellátásban?

Második főkérdés, hogy a kis fizetésűekkel szemben önállóknak tekintett személyeknek ugyanolyan szüksége van-e a biztosításra, mind az öt kockázat (betegség, baleset, rokkantság, aggkor, halál) következményeivel szemben, mint a kis fizetésűeknek?

Harmadik főkérdés, hogy kielégítő-e, ha ezeknek az önállóknak sza-

bad tetszésére hagyatik, hogy minden kötelezettséget nélkülöző szabad biztosításhoz folyamodjanak?

Negyedik főkérdés, hogy ha a kis fizetésűek javára kötelező biztosítás van elfogadva, vajjon följosítottassanak-e az önállók, hogy önként beléphessenek a kis fizetésűek biztosításába?

Ötödik főkérdés, hogy amennyiben ezek az önállók kötelező biztosítás alá helyezendők és a kis fizetésűek részére felállított kötelező biztosítás már létezik, az önállókat egyszerűen a kis fizetésűekhez kell-e kapcsolni és ugyanaz alá a kötelező biztosítás alá kell-e helyezni?

Hatodik főkérdés, vajjon nem helyesebb-e az önállók részére minden esetre a kis fizetésűekétől különböző kötelező biztosításnak felállítása?

Hetedik főkérdés, hogy bizonyos önállóknak (így a magasabb fizetésű munkásoknak, művezetőknek, műszaki, kereskedelmi és ügykezelési alkalmazottaknak, otthoni munkásoknak, kis vállalkozóknak, felesbérloknak) bizonyos kockázatokkal (pl. üzemi balesetekkel) szemben való biztosítása céljából szükséges-e, hogy kizárólag a munkaadók kötelező járulékaival, a biztosítottak minden hozzájárulása nélkül vétessenek igénybe?

Nyolcadik főkérdés, hogy bizonyos önállóknak bizonyos kockázatokkal (pl. aggkorral) szemben való biztosítása céljából szükséges-e a biztosítottak minden hozzájárulása nélkül a közhatalomnak (és melyeknek?) kötelező járulékait igénybe venni?

Mind a nyolc főkérdésen belül számos alkérdés vár megoldásra. Így a második főkérdésben a biztosítandó kockázat különleges meghatározásának kérdése, pl. az üzemi baleset ismérvei, a betegség tartama és a munkaképtelenség ismérvei, a rokkantság ismérvei, az aggkor, az özvegyi állapot; továbbá általánosságban való meghatározása annak, hogy minden esetben milyen minőségű szolgáltatásokra van szükségük ezeknek a személyeknek?

A harmadik főkérdésen belül: Részesüljenek-e a biztosítottak közhatalmi támogatásban és ha igen, milyenben? A közhatalmi támogatás csak azokra szorítkozzék-e, akik bizonyos meghatározott pénztáraknál biztosítják magukat? Milyen legyen a közhatalmi támogatás módja és pénzügyi rendszere? Megszűnjék-e a támogatás bizonyos fizetési vagy jövedelem-határon felül, vagy a befizetések, vagy szolgáltatások bizonyos felső fokán túl? Megengedtesse-e a többszöri biztosítások?

A negyedik főkérdésen belül: Megengedtesse-e a magasabb fizetésűeknek, akik előbb mint kis fizetésűek biztosítási kötelezettség alatt álltak, hogy ezt a biztosítást folytassák? Ha ez megengedett, van-e fizetési vagy jövedelmi felső határ és melyik az, amelyen túl ez a jog megszűnik? A hozzájárulás módja ugyanaz legyen-e, mint a kis fizetésű alkalmazottak kötelező biztosításában? Köteleztessék-e a munkaadó is a hozzájárulásra? A közhatalom ezeket is ugyanolyan támogatásban részesítse-e, mint a kis fizetésűeket? Mily szolgáltatásokra legyen az ily biztosítottaknak igénye? Megengedtesse-e szolgáltatásaik növelése céljából az önkéntes biztosításra jogosultaknak csakúgy, mint a biztosításra kötelezett kis fizetésűeknek a kiegészítő szabad biztosítás, mint a kötelező biztosítás járuléka (pl. a német Reichsversicherungsordnung Zusatzversicherungja)? Megengedtek-e egyidejűleg más biztosítások?

Az ötödik főkérdésen belül: Törvénnyel, vagy egyszerű végrehajtási rendelettel történjék-e intézkedés? Mely fizetési, vagy jövedelmi határig szükséges a kis fizetésűekkel való egyenlő elbánás? A járulékfizetés rendszere ugyanaz maradjon-e, mint a kis fizetésűeknél és a magasabb fizetésűek, vagy jövedelműek szükségleteiről pusztán a járulékok nagyobb tételeivel történjék-e gondoskodás? Köteles legyen-e a munkaadó is hozzájárulni? A biztosított a közhatalom részéről ugyanolyan támogatásban

részesüljön-e, mint a kis fizetésűek? Mily szolgáltatások legyenek ilyképpen biztosítva? Legyen-e egyébként a kötelező biztosítás mellett kiegészítő szabad biztosítás? Megengedettek-e egyidejűleges más biztosítások?

A hatodik főkérdésen belül: Mely fizetési, vagy jövedelmi határig terjedjen a biztosítás? A biztosítás módja, járulékainak tételei. Köteleztessék-e a munkaadó hozzájárulásra? A biztosítottak és munkaadók járulékainak pénzügyi rendszere. Részesüljön-e a biztosított a közhatalom támogatásában? E támogatás módja és tételei, ennek pénzügyi rendszere. Mely szolgáltatások vannak ilyképpen biztosítva? Legyen-e a kötelező biztosítás mellett kiegészítő szabad biztosítás? Megengedettek-e egyidejűleges más biztosítások?

A hetedik főkérdésen belül: A kis fizetésűeknek munkaadói biztosítása egyszerűen kiterjesztessék-e, vagy külön rendszerű biztosítás létesíttessék-e? Utóbbi esetben kell-e a biztosítottnak bizonyos időn át (első hetekben) hozzájárulást fizetnie? Mik legyenek a szolgáltatások? Mi legyen a munkaadói hozzájárulás pénzügyi rendszere? Kell-e a munkaadónak önmagát is biztosítania?

A nyolcadik főkérdésen belül: A kis fizetésűek biztosításának a közhatalom részéről való támogatása egyszerűen kiterjesztessék-e, vagy külön rendszer állíttassék-e föl? Mely fizetési, vagy jövedelmi határon fölül szűnjék meg a közhatalmi támogatás? Mik legyenek a szolgáltatások? Megengedettek, vagy törvényesen figyelembe vétettek-e bizonyos egyidejűleges biztosítások. Több közhatalom támogatása esetén milyen arányban működnek ezek közre és milyen a közhatalmak közreműködésének pénzügyi rendszere?

A biztosításnak önkéntes népbiztosítással való kiegészítése tárgyában a tervezet tíz főkérdést és ezek keretében is számos alpontot állít fel. Első főkérdés, hogy szükséges-e és lehetséges-e a tőkére való népbiztosítás? Második főkérdés, hogy mely osztályok részére és harmadik, hogy mely célokra? Negyedik főkérdés, hogy milyen alakban, t. i. milyen legfőbb kombinációkban volna az leginkább megfelelő a nép igényeinek? Ötödik főkérdés, hogy milyen legyen egyénenként a biztosított összegek és a járulékok nagysága? Hatodik főkérdés, hogy mely szervezetek, mi módon és mily mértékben létesültek már eddig eme szükségletek kielégítésére? Hetedik, hogy mily külső támogatásban részesültek eddig a népbiztosítás intézményei, avégett, hogy azoknak sikeresebb működése biztosíttassék? Nyolcadik főkérdés, hogy milyen hibákat és visszaéléseket észleltek eddig ennek a biztosításnak gyakorlati működésében? Kilencedik főkérdés: a) a hibák és visszaélések kiküszöbölése, b) általában a népbiztosítás terjesztése és javítása céljából teendő javaslatokra vonatkozik. Tizedik főkérdés, hogy a törvényes szabályozás szükségesnek mutatkozott-e, vagy mutatkozik-e és milyen mértékben?

Közelebbi részletkérdések a 3.-8. főkérdésekhez fűződnek. Így a harmadik főkérdéshez a következők: A biztosítás célja az-e, hogy a biztosítottaknak bizonyos tőkét bocsásson rendelkezésére, és pedig a családfe elhalálása esetén temetkezési segélyre? gyermekek hivatásbeli kiképeztetésére? gyermekek hozományára? kisbirtok vásárlására, esetleg kombinálva jelzálogkölcsonnel? kis üzlet, vagy műhely felállítására? szerszámok, vagy segédanyagok első beszerzésére, vagy kedvező időpontban fogyasztási cikkek beszerzésére? valamely, a biztosított elhalálása idején még hátralékos kölcsön kiegyenlítésére? Továbbá: azokban az országokban, amelyekben kötelező nyugdíjbiztosítás van érvényben, helyes-e módot nyújtani a biztosítottak arra, hogy a kötelező biztosítás szerény szolgáltatásait ezen az úton kiegészíthesse, megfelelő életbiztosítás kötésével, t. i. akként, hogy az elérés esetén esedékessé váló tőke árán járadékot vásárol? végül: vajjon azokban az országokban, amelyekben kötelező rokkantbiztosítás

nincsen, helyes-e az életbiztosítást akként szervezni, hogy az a biztosítottnak, csekély pótlék fejében, biztosítsa nem csak azt az előnyt, hogy neki további díjakat nem kell fizetnie, ha esetleg rokkantság folytán képtelenné válnék a további fizetésre, hanem még azt az előnyt is, hogy ily esetben bizonyos összegnek, vagy évjáradéknak előzetes fizetésében fog részesülni? A negyedik főkérdéshez fűzött kérdések a következők: Ha a népbiztosítás terjesztésben és támogatásban részesül, helyénvaló-e, hogy az elért esetre szóló, vagy a halál esetre szóló, vagy a vegyes biztosítás támogattassék? Csak olyan biztosítás részesíttessék-e támogatásban, amely kizárólag a biztosított összegnek esedékessége idején való kifizetését szolgáltatja, vagy pedig helyesebb-e az olyan biztosítási rendszer, amely módot nyújt a hitel igénybevételére is, és amely megengedi például, hogy a járadékra előlegek adassanak. Az ötödik főkérdés alatt nyerne helyet a következők: Szükséges-e az egyénekenkénti biztosítási összeg felső határának megállapítása, vagy pedig a biztosítottak szabadságára hagyassék-e, hogy azt fölemelhesse tetszésszerű összegig, anélkül, hogy elveszítené a támogatás iránti jogait? Különösen a biztosított összeg és a díj kezdettől fogva megállapíttassanak és állandók maradjanak-e, vagy pedig rendeztessék-e a biztosítás akként, hogy a biztosított bármely pillanatban kiegészítő befizetéseket teljesíthessen, a biztosítási összeg növelése céljából? Ezekhez képest, melyek a biztosítottak befizetéseinek legjobb módozatai? és pedig az állandó, havonkénti, tizenöt naponkénti, hetenkénti befizetések, vagy az időszakhoz nem kötött befizetések, vagy végül, hogyan lehetne a két eljárási módot gyakorlatiasan kombinálni?

A hatodik főkérdés keretében fölmerülő kérdések: Mely szervezetek folytatják ezt a biztosítást (állami pénztárak, vagy más hatóságok, szak-szervezetek, vagy kölcsönösségi egyletek, vagy társulatok)? Melyek a kötvénybeli díjszabások és általános feltételek? így különösen az orvosi vizsgálatokra, a jogvesztésre, a haszonrészesedésre vonatkozó szabályok? A biztosítottak megszerzésének módja, az ügynökök föllépése és szerepe? A díjak beszedésének módja? A biztosítottak száma és csoportjai, nem, kor és hivatás szerint? A díjak és szolgáltatások tényleges átlaga? A biztosítottak által kedvelt kombinációk? Egy-egy család mily mértékben szokott több rendbeli biztosítást kötni? Mennyiben vannak a biztosítottak egyéb intézményeknél is biztosítva?

A hetedik főkérdés keretében fölmerülő kérdések: Milyen támogatást nyújt az állam (így nemzeti pénztár szervezése, anyagi segély nyújtása, kincstári mentességek, a posta ingyenes közreműködése stb. révén)? Mily támogatást nyújtanak a tartományok, megyék és községek? Milyent a munkaadók és egyesek, pl. a díjak növelése, vagy ajándékszerű díjak fizetése stb. révén? Mily támogatást nyújtanak a biztosítottak összességei pl. a biztosító társaságok által nyújtott díjmérséklések? Milyent a biztosító társulatok (pl. megelőző orvosi gyógykezelés, vagy tókéknak közvetlenül, vagy kölcsönök útján közvetve munkáslakóházak építésére fordítása útján)? Milyen támogatást nyújtanak egyéb intézmények pl. takarékpénztárak, kölcsönösségi egyesületek és testületek, jelesül a díjak beszedésénél is? Milyen a támogatás propaganda, vagy nevelés alakjában (az iskolában, fölolvasásokon, röpiratokban, a sajtóban)?

A nyolcadik főkérdéshez következő kérdések fűződnek: Melyek az észlelt hibák és visszaélések a közönségnek ajánlott kombinációk, a biztosítottak megszerzése, a díjak beszedése, a biztosítás abbahagyása és elvesztése, a segélyek kiszolgáltatása, a haszonban való részesedés, a kezelési költségek és netáni egyéb vonatkozások tekintetében?

Kissé bővebben ismertettük mindezeket a kérdőpontokat és pedig abból a célból, hogy szakközönségünk a kérdésekkel minél részletesebben megismerkedjék és minél többeknek is nyíljon alkalma azoknak tisztázásához hozzájárulni.

A biztosítás terheire nézve a már fennemlítették szerint a tervezet minden nemzeti csoport hozzászólását várja. Minden egyes kockázat, tehát betegség, baleset, rokkantság, aggkor, haláleset és munkanélküliség szempontjából, úgyszintén a kötelező és önkéntes biztosítás tekintetében megállapítandó lesz az a teher, amely együtt jár a szociális biztosítással, ideértve azokat a különleges intézményeket is, amelyek az alkalmazottak és önállók bizonyos meghatározott csoportjaira (így a tengerészek, halászok, bányászok, vasutasok, köztisztviselők csoportjaira) szorítkoznak.

Ha a biztosítási díjat a törvényhozás állapítja meg, figyelembe veendőek ezek a díjak és pedig aszerint, hogy azok valamennyi biztosítottra egyenlők-e, vagy kor és nem, vagy a fizetési osztályok szerint változók-e, vagy a fizetések százalékában vannak-e megállapítva. Figyelembe veendőek továbbá: a járulékok összege és egy-egy biztosítottra eső tétele, úgyszintén a biztosítottak száma, a fizetések százalékában kifejezett terhek, végül monográfiai adatok szolgáltatandók a biztosított családokra, vagy pedig bizonyos üzemben alkalmazott személyzet családjaira, vagy pedig valamely szakszervezethez tartozó biztosítottak családjaira, vagy valamely város családjaira eső terhekre nézve. A munkaadókra a szociális biztosításból háruló terhek tekintetében a járulékok tétele, a munkaadókra háruló összes terhek, az egy-egy biztosított után fölmerülő terhek, a fizetések százalékában kifejezett terhek veendőek figyelembe. Végül itt is monográfikus ismeretek készítenők bizonyos vállalatok, vagy iparágak terheiről. A költségvetésre háruló megterhelés gyanánt ki kell terjeszkedni arra, hogy a közhatalom a törvény rendelkezéséhez képest milyen mértékben vesz részt a pénzügyi terhekben. Melyek az így jelentkező összes terhek? Mik a járulékos terhek, amelyek az igazgatási költségből, a posta igénybevételeből stb. származnak? Mennyi a teher egy-egy biztosított és mennyi egy-egy lakos után? Végül, melyek a törvényhatóságok és községek terhei, ahol a törvény ezeket is hozzájárulás köteleességével terheli?

A szociális biztosítás terheire vonatkozó adatgyűjtés kérdőpontjainak végleges szövegezése a nemzeti osztályok javaslatainak meghallgatása után fog történni.

A bizottság a zürichi értekezlet által tisztázás céljából napirendre tűzött eme három tárgy mellett két újabb kérdéssel is foglalkozott. Az egyik, amely a zürichi értekezlet napirendjén is szerepelt, de ott idő hiányában sorra nem kerülhetett. Ez: az üzemi balesetek következtében beállott állandó részleges munkaképtelenséget kísérő alkalmazkodás kérdése.

A másik tárgy pedig, amely eddig napirendre nem volt tűzve, a gyermekbiztosítás adatainak gyűjtése. Az előbbire nézve a központi iroda, az utóbbira nézve pedig Bielefeldt Alwin, német kormánytanácsos mutatott be a bizottságnak előadói tervezetet, amelyek alapján a nemzetközi bizottság a kérdések nemzetközi tárgyalásának előkészítését határozta el.

A bizottság foglalkozott több más nemzetközi bizottsággal és egyesülettel való egyöntetű működés létesítésének kérdésével is. Mint tudjuk, a Törvényes Munkásvédelem Nemzetközi Egyesületével és a Munkanélküliség Leküzdésére Alakult Nemzetközi Egyesülettel már is bizonyos közös megállapodás van a közös érdekű kérdéseknek a helyes munkamegosztás elvei szerint való tárgyalására. Ennek eredménye és kifejezése az amerikaiakhoz intézett a fennemlített felhívás is. Folyamatban van az egyetértő működésre irányuló megegyezés a Nemzetközi iparegészségügyi és a Nemzetközi baleseti orvosi kongresszusok állandó bizottságaival is.

A bizottság vezetői kérték a bizottság minden egyes tagjának odaadó áldozatkészségét és ügybuzgó munkásságát. Különösen kiemelte a nemzetközi bizottság előadó titkára, Fuster Ede annak nagy jelentőségét, hogy az egyes nemzeti bizottságok nemzeti szaklapokról is gondoskodjanak, amelyek a munkásbiztosítás nemzetközi nagy eszméjének elő-

mozdításában nagy szolgálatot tenni hivatottak, emellett pedig közvetlenül a saját nemzeti közvélemény kialakulására is erős hatást gyakorolhatnak, az illető államokban napirenden levő szociálpolitikai kérdések szakszerű és szakavatott tárgyalásával. Megemlékezett kifejezetten és külön-külön is az ebben a tekintetben egyes országokban már is megtörtént kezdő lépésekről és elért eredményekről és nagy örömeinkre szolgált az a dícsérő megemlékezés, amelyben a tárgysorozat eme pontjánál az előkelő nemzetközi társaság színe előtt a Munkásügyi Szemlét részesítette. Ugyancsak nagy elismeréssel nyilatkozott a magyar bizottság működéséről.

Az előadó reámutatott még arra is, hogy a propaganda anyagi eszközeiről sem szabad megfeledkezni és ezzel kapcsolatban kívánatosnak jelezte, hogy más államok is kövessék a francia kormány példáját, amely a nemzetközi bizottságot 6.000 frank évi segélyben részesíti.

Az értekezlet letolyása az abban résztvevő, kizárólag szakférfiakból álló társaság jellegéhez képest, mindvégig magas színvonalú volt és a bizottság elnöke, Bourgeois, meglepéssel állapította meg, hogy az értekezlet a munkásbiztosítás ügyét ismét előbbre vitte egy lépéssel.

Biztosítás munkanélküliség esetére Nagy-britanniában.

Irta: **Sachse József** (London.)

A gazdasági válság, amely Magyarországon már néhány év óta pusztít, Európa többi országát is fenyegeti. Ez a körülmény a munkanélküliségre irányítja a figyelmet. Mindenütt felhangzik a jelszó, hogy az államnak és a hatóságoknak már eleve gondoskodniuk kell arról, hogy a munkanélküliség okozta súlyos bajokon enyhítsenek. A figyelem főképpen Nagybritannia felé irányul, mert ott az állam mélyen belenyúlt e problémába. *Lloyd George* szociális biztosítási törvénye nemcsak betegség és rokkantság esetére, hanem a munkanélküliség esetére való biztosítást is megvalósította. A munkanélküliség esetére való biztosítást az állami munkaközvetítés tette lehetővé.

Az angol szociális biztosítási törvény (National Insurance Act, 1911.), 1912. július hó 15-én lépett életbe. A törvény II. része szól a munkanélküliség esetére való biztosításról. A segélyeket 1913. január hó 15-én kezdték kifizetni. A törvény hatásáról szerzett tapasztalatokról a kereskedelemügyi miniszter az állami munkanélküliségi biztosítás és az állami munkásbörze igazgatójának jelentésével számol be.

Az angol munkanélküliség esetére való biztosításnak kettős a feladata: 1. a munkanélküliség esetére való kötelező biztosításnak az eddig kijelölt iparágakban való megvalósítása, 2. a munkanélküliség esetére való önkéntes biztosításra, vagy gondoskodásra való buzdítás az egyéb iparágak szakszervezetei, vagy egyéb munkásegyesülések révén.

A munkanélküliség esetére való kötelező biztosítást egyelőre a következő iparágakban rendelték el: építőipar és épületszerkezeti munkák, hajóépítés, hidépítés, kocsiépítés, vasöntőde és gőzfűrés.

A biztosítás költségeit a munkanélküliségi alap fedezi. Ez alaphoz a munkás hetenként két és fél pennyvel (25 fillér) járul hozzá. Az egy hétnél rövidebb ideig foglalkoztatott alkalmi munkások, valamint az ifjúmunkások kevesebb járulékot fizetnek. A munkaadó ugyanannyit fizet, mint a munkás. Bizonyos speciális esetekben a munkaadó az intézmény vezetőségével előzetesen megegyezhetik abban, hogy kevesebb járulékot fizessen. Az alaphoz az állam évenként egy harmadával járul hozzá, mint amennyi a munkások és munkaadók járulékaik címén befolyt.

A munkanélküli segély hetenként 7 shilling (8 K 40 f.), amelyet a munkanélküliség második hetétől kezdve fizetnek. Azonban a biztosított munkás csak 15 hétig kaphat segélyt és minden heti segély ellenében legalább 5 heti járulékának kell előzőleg befizetve lennie. Az utóbbi korlátozás a munkanélkülieket különösen a törvény életbeléptetését követő első időben érinti, mert csak kevés hetijárulékot fizethettek be. A törvény e rendelkezését azzal enyhítik, hogy azoknak javára, akik bebizonyíthatják, hogy már a törvény életbelépte előtt rendszeresen dolgoztak valamely biztosításra kötelezett iparágban, ily foglalkozásuk 3—3 havi időszakára öt heti járulékot beszámítanak. Azonban legfeljebb 25 heti járulékot számítanak be. 17 évesnél fiatalabb ifjúmunkások nem részesülnek segélyben, 17 és 18 év közötti munkások pedig csekélyebb segélyt kapnak.

A segélyre való jogosság alapföltételei a következők: a munkanélkülinek *munkaképesnek* kell lennie, azonkívül szükséges, hogy képtelen legyen *megfelelő foglalkozást* találni. *Megfelelő* foglalkozásnak *nem* tekintendő: a *sztrájk*törés, sem pedig az olyan foglalkozás, amelyben rosszabbak a munkaföltételek, mint az illető munkás rendszerinti munkaföltételei. Ha tehát valaki az ilyen foglalkozás elvállalását megtagadja, nem veszti el a segélyre való jogosultságát. Viszont már eleve *ki van zárva a segélyre való jogosultság*: 1. ha a munkanélküliséget *közvetlenül, vagy közvetve sztrájk vagy kizárás okozta*, tehát nemcsak akkor, ha az illető munkás maga lépett sztrájkba, vagy ha őt magát zárták ki, hanem akkor is, ha maga a munkás nem is vett részt a harcban, de az ilyen harc következtében vált munkanélkülivé. Ez esetben a segélyezésre való jogosultság akkor éled föl, ha a gazdasági harc véget ér és a munkás még azontúl munka nélkül marad, vagy ha időközben valamely biztosításra kötelezett iparágban munkát talált, de ismét munkanélküli lett.

2. A segélyezésre való jogosultság akkor is megszűnik, ha a munkást *rossz magaviselet* miatt bocsátották el, vagy ha foglalkozását *jogos ok nélkül önként* hagyta ott. Ez esetben csak a munkanélküliség hetedik hetében éled föl a segélyezésre való jogosultság.

A segélyezésre való jogosultságot első fokon a kereskedelemügyi miniszter által a kerületi hivatalhoz kinevezett biztosítási tisztviselő (Insurance Officer) állapítja meg, akinek döntése ellen a munkás a paritásos választott bírósághoz (Court of Referees) felebbezhet. E bíróság döntése ellen a koronától kinevezett, az intézmény igazgatóságától független választott bíróhoz (Umpire) lehet felebbezni. E bíró döntése végérvényes.

A munkanélküliség esetére való biztosítás igazgatási szervezete az állami munkaközvetítés igazgatási gépezetéhez simul. A kereskedelemügyi minisztériumnak egy és ugyanazon osztálya felügyel az állami munkaközvetítésre és munkanélküliség esetére való biztosításra. Az egész egyesült királyság területét 8 kerületre osztották be. Londonban van a központi hivatal, amely az egész aparátust ellenőrzi. E hivatalnak 287 hivatalnoka van. A 8 kerületi hivatal székhelyei: London, Glasgow, Warrington, Doncaster, Birmingham, Bristol, Cardiff és Dublin. E hivatalokban összesen 749 véglegesített tisztviselő működik. Mindegyik kerületi hivatal alá a körzetében működő helyi hivatalok tartoznak. Ezeknek száma 1.496. Ahol munkaközvetítők (Labour Exchanges) vannak, ott ezek a helyi hivatalok is. Ezidő szerint 430 ilyen állami munkaközvetítő van, amelyekben 2.500 személy dolgozik állandóan. Az oly helységeken, ahol még munkaközvetítők nincsenek, helyi ügynökségeket létesítettek. Ott ezek képezik a helyi hivatalokat. A helyi ügynökségek a legközelebbi munkaközvetítők köré csoportosulnak, amelyek az ügynökségeket ellenőrzik. Összesen 1.066 a helyi ügynökségek száma. Ennek az egész igazgatási szervezetnek — nem számítva a helyi ügynökségeket — 3.536 állandóan alkalmazott hivatalnoka van, akik közül körülbelül 600 a nő.

Az egész gépezet a következőképpen működik: A járulékok fizetéseért a munkaadó felelős. A munkaadó a postahivatalban megveszi a munkanélküliség esetére való biztosításra szolgáló bélyegeket és beragasztja a munkás munkanélküliségi biztosítási könyvébe. A járulék felét levonja a munkás béréből.

A munkaadó köteles a munkástól annak alkalmazásakor a munkanélküliségi biztosítási könyvét bekövetelni. Ezt a könyvet a munkás a helyi hivataloknál kapja. A könyv a munkaviszony egész tartama alatt a munkaadónál marad. A munkásnak azonban joga van arra, hogy könyvét időről-időre megtekintse, hogy meggyőződjék arról, vajjon a bélyegek rendszeresen be vannak-e ragasztva. A munkaviszony megszűnésekor köteles a munkaadó a könyvet minden bejegyzés nélkül a munkásnak átadni. A könyv egy évre szól, amely idő letelte után a helyi hivatal a lejárt könyv ellenében új könyvet ad ki. A helyi hivatal a beszedett könyveket beküldi a föléje rendelt kerületi hivatalhoz.

Ha a munkás bármely okból munkanélkülivé válik, munkanélküliségi biztosítási könyvét át kell adnia a helyi hivatalnak. Ha munkanélküli segélyt igényel, úgy a helyi hivatalban igényformulárét kell kitöltenie, amelybe egyebek között be kell jegyeznie *utolsó munkaadójának nevét és címét*. Köteles mindennap a kijelölt időben a helyi hivatalnál megjelenni és ott a munkanélküli lajstromot aláírni, annak bizonyosságául, hogy aznap munkanélkül volt.

A helyi hivatal az igényformulárét a befizetett járulékokra vonatkozó kivonattal felküldi az illetékes kerületi hivatalhoz. Egyidejűleg a kerületi hivatalhoz címezve formulárét küld a munkanélküli legutolsó munkaadójához, aki a segélyfizetés ellen esetleges észrevételeit megteheti. Ha a munkaadónak nincs kifogása, akkor a formulárét nem küldi vissza. Ha észrevétele van, annak természetét meg kell jelölnie a formuláréban, tehát ki kell fejeznie, hogy nézete szerint a munkanélküliség gazdasági harc következménye-e, vagy a munkást rossz magaviselete miatt bocsátotta-e el, vagy a munkás jogos ok nélkül, önként távozott-e el állásából. Az 1913. évi április havi hivatalos kimutatás szerint a munkaadók minden hatodik esetben visszaküldik a formulárét, tehát a segélyre való jogosultságot vitatják. A kerületi hivatalban a munkás járulékainak és esetleg már igénybevett segélyének összeszámításával megállapítják az igény összegét és ezt a megállapítást a munkaadó esetleges kifogásával együtt a kereskedelemügyi minisztérium részéről a kerületi hivatal mellé beosztott biztosítási tisztviselő elé terjesztik határozathozatal végett. Ha a biztosítási tisztviselő úgy dönt, hogy a munkás segélyre jogosult, e döntés végleges. Az igényformulárét a fizetési utalvánnyal a helyi hivatalhoz visszaküldik. Ott azután minden pénteken az előző hétre kifizetik a munkanélküli segélyt. Ha a munkanélküli valamely napon nem írja alá a munkanélküli lajstromot, az aznapra szóló segélyét elveszti. Ugyancsak megszűnik a segélyre való igény, ha a munkanélküli a helyi hivataltól közvetített megfelelő foglalkozást nem vállalja el. Ez esetben a segélyezést azonnal felfüggesztik és az ügyet a kerületi hivatal biztosítási tisztviselője elé terjesztik döntés végett. Ha a segély bármely okból megszűnik, a helyi hivatal az igényformulárét az illető munkanélküli részére kifizetett segélykimutatással és az illető munkanélküli lajstromával visszaküldi a kerületi hivatalhoz, amely a kifizetett összegeket ellenőrzi és későbbben a munkás segélyigényét bármikor megállapíthatja.

A törvény keresztülvitelének megkönnyítése végett és nehogy kihívják a szervezett munkásság ellentállását, lehetővé tették, hogy a munkanélküliség esetére való biztosítás igazgatásában a *szakszervezetek* (trade unions), amennyiben biztosításra kötelezett tagjaik tekintetbe jöhetnek, résztvegyenek. Evégből a szakszervezet a kereskedelemügyi minisztériummal

egyezségre lép, amely szerint a szakszervezet biztosításra kötelezett tagjai a szakszervezettől, és pedig ennek alapszabályai szerint, kapják a segélyt. Ez esetben a szakszervezet a tagjainak kifizetett segélyösszeget részben visszakapja a minisztériumtól. A munkaadók szempontjából semmi különbség sincs abban, hogy a munkás az állami igazgatás útján, vagy pedig a szakszervezet révén kapja-e a segélyt. A munkás szempontjából azonban van különbség. Munkanélkülivé válása idején át kell ugyan adnia könyvét a helyi hivatalnak és ki kell töltenie az igényformulárét. De azután már semmi dolga sincs az állami igazgatással. A segélyt a szakszervezetnél kapja meg. A helyi hivatal — éppen úgy, mint a fentebb ismertetett eljárásnál — elküldi az igényformulárét a kerületi hivatalhoz, úgyszintén a kerületi hivatalhoz címzett formulárét az utolsó munkaadóhoz. De a kerületi hivatal döntése már nem megy vissza a helyi hivatalhoz, hanem a szakszervezethez, amelylyel a kerületi hivatal közli, hogy az illető munkanélküli tag segélyezése fejében mennyit követelhet vissza a szakszervezet a minisztériumtól. A biztosítási tisztviselő döntéséből származó vitás kérdéseket nem az illető munkás, hanem a szakszervezet intézi tovább. Ily esetekben nem a paritásos választott bíróság a közvetlen felebbezési fórum, hanem az ügy mindjárt a koronától kinevezett választott bíróhoz kerül, aki végérvényesen dönt.

A kereskedelemügyi minisztériummal csak az olyan szakszervezet köthet szerződést, amely hatályosan képes ellenőrizni munkanélküli tagjait oly módon, hogy velük naponta aláírattja az állásnélküliek könyvét. Továbbá kell, hogy a szakszervezetnek megfelelő munkaközvetítése legyen. Köteles továbbá a szakszervezet tagjainak munkanélküliségéről és a nekik kifizetett segélyekről a munkásbörzének hetenként jelentést tenni. A kereskedelemügyi minisztérium a szakszervezetnek az ezáltal kifizetett segélyösszegeknek legföljebb $\frac{3}{4}$ -ét fizeti vissza. Ha tehát a szakszervezet minden segélyezett tag után hetenként 7 shillinget akar megkapni, akkor 9 shilling 4 pennyt kell a tagnak kifizetnie. E rendelkezés célja egyrészt az, hogy a szakszervezet több segélyt adjon, mint amennyi az állami segély, másrészt meg az, hogy a szakszervezet igyekezzék biztosításra kötelezett tagjainak munkanélküliségét lehetőleg korlátozni. A minisztériumnak joga van arra, hogy a szakszervezet vonatkozó könyveibe és számadásaiba betekintsen.

A munkanélküliség esetére biztosító törvény célja az is, hogy a munkanélküliség esetére való önkéntes biztosítást támogassa. E cél elérése végett a kereskedelmi miniszternek a pénzügyminiszter hozzájárulásával joga van arra, hogy az oly munkásegysületeknek, amelyek munkanélküli tagjaikat segélyezik, az állampénztárból (tehát nem a munkanélküli alapból) támogatást adjon. De ez a támogatás nem lehet több, mint a szakszervezet részéről kifizetett segélyek összegének $\frac{1}{6}$ -a és hetenként és tagonként nem lehet 2 shillingnél több. Az ilyen biztosításnál nem járnak el oly szigorúan, mint a kötelező biztosításnál. Az állami hozzájárulást nem tagadják meg akkor, ha a munkanélküliség más munkások gazdasági harcának közvetett következménye. Az önkéntes biztosításnál is joga van a minisztériumnak arra, hogy a szakszervezet vonatkozó könyveibe betekintsen, annak megállapítása végett, hogy a törvényes föltételeket megtartják-e és hogy mennyinek kell lenni az állami hozzájárulásnak.

A munkanélküliség esetére szóló biztosítási angol törvény nemcsak arra szorítkozik, hogy a munkanélkülieknek pénzbeli segítséget adjon, hanem magát a munkanélküliséget is korlátozni akarja, már amennyiben a munkanélküliség a munkapiacnak és a termelésnek hiányos szervezetére vezethető vissza. Ha például valamely munkaadó rossz üzletmenet idején ahelyett, hogy munkásainak egy részét elbocsátaná és így a munkanélküliek számát növelné, a szervezett munkaidő-rövidítést (short time) létesíti, megfelelően redukált bérek mellett, akkor a kereskedelemügyi minisztérium

a munkaadó járulékának egy részét elengedheti. Vagy az a munkaadó, aki a munkást 12 hónapig állandóan foglalkoztatja, e munkás után reájutó járulék $\frac{1}{3}$ -át visszakaphatja. A munkásokat is biztatni akarják, hogy lehetőleg kevés esetben vegyék igénybe a munkanélküli segélyt, miért is kimondja a törvény, hogy a munkás 60 éves korában az igénybevett segélyek levonásával az addig befizetett járulékait $2\frac{1}{2}\%$ -os kamatoskamattal visszakaphatja. A törvény arról is gondoskodik, hogy technikailag jobban kiképezzék az oly munkásokat, akik hiányos szakmai képzettségüknél fogva válnak ismételten munkanélküliekké. Különösen azzal törődik a törvény, hogy az alkalmi munkások foglalkoztatását lehetőleg korlátozza. Ha pl. a munkás egy és ugyanazon a héten 3 napig egyik, három napig másik munkaadónál dolgozik, akkor a munkás két heti, a munkaadók mindegyike egy-egy heti járulékot tartozik fizetni. Ha a foglalkoztatás csak két napig, vagy még rövidebb ideig tart, akkor redukált járulékokat kell ugyan fizetni, de ezek még mindig sokkal magasabbak, mint a hetijárulék megfelelő része. Az alkalmi munkások foglalkoztatásának szabályozására is törekszik a törvény. Nevezetesen megengedi, hogy az oly munkaadók, akik rendszerint alkalmi munkásokat foglalkoztatnak, az ezekért fizetendő járulékokat a munkásbörzék útján fizethessék be és velük ragasztassák be a bélyeget is a könyvbe. A munkaadó kötelezi magát arra, hogy az alkalmi munkásokat kizárólag a munkaközvetítőnél veszi fel. Ennek a munkaadóra nézve az az előnye, hogy a különböző alkalmi munkások foglalkoztatási idejét egyetlen folytatódó foglalkoztatásnak tekintik és a járulékot eszerint kell fizetnie. Eszerint a munkaadó a hét minden napján más-más munkást foglalkoztathat és mégis csak egy heti járulékot fizet. Megegyezést köthet az alkalmi munkás is a munkásbörzével. A törvénynek az a célja ezzel a rendelkezéssel, hogy az egész alkalmi munkát a munkásbörzékben központosítsa. A munkásbörze az alkalmi munkásoknak csak korlátolt számával köt megegyezést és gondoskodik arról, hogy a vele szerződöttek lehetőleg állandóan dolgozzanak, míg a többi alkalmi munkás abból a foglalkozásból, illetve helyséből teljesen kiszorul.

Ami már most az állami munkanélküliség esetére való biztosítás első évi eredményét illeti, a következőket tartjuk megemlítenedőknek: A kötelező biztosítás az első éven belül kerekszámban $2\frac{1}{2}$ millió munkásra terjedt ki. Pontosabban 1913. július hó 12-ig összesen 2,508.939 munkanélküliségi biztosítási könyvet szolgáltatott ki. Az egyes biztosításra kötelezett iparágak között a következőképpen oszlik meg ez a szám: építőipar 861.408, épület-szerkezeti ipar 186.260, hajóépítés 274.228, gépépítés 865.563, kocsiepítés 216.028, gőzfűrés 19.118, más iparok, amelyekben biztosításra kötelezett munkásokat foglalkoztattak, 86.334.

Az állami statisztikusok a törvény megalkotása előtt csaknem teljes pontossággal becsülték fel a biztosításra kötelezettek számát, de tévedtek abban a tekintetben, hogy ez a szám miképpen oszlik meg a különböző biztosításra kötelezett iparágak között. A statisztikusok az iparágakat két főcsoportra osztották: az építőiparra (beleértve az épületszerkezeti ipart is) és a gépépítésre (beleértve a hajó- és kocsiepítést is) és az előbbi csoporthoz tartozók számát 1,321.000-re, a másodikhoz tartozókat 1,100.000-re becsülték. Azonban kitűnt, hogy éppen fordított a viszony, amennyiben az építőiparra 1,109.953, a gépépítésre 1,398.986 biztosításra kötelezett munkás jut. A munkások illetően megoszlása a munkanélküli segélyalap fizetőképessége szempontjából nagyjelentőségű. Az építőiparban sokkal kevésbé rendszeres a foglalkozás és az idény fluktuációjának jobban alá van vetve, mint a gépépítőiparban. Az utóbbiban úgy a munka és a tőke, mint a munkaközvetítés sokkal jobban van szervezve. Ennélfogva az építőipari csoportban nagyobb terhet jelent a munkanélküliség esetére való biztosítás, mint a gépépítőiparhoz tartozó csoportokban. Az állami statisztikusok

tikusok tévedésének az a kellemes következménye, hogy az egész munkanélküliség esetére való biztosítás rendszere pénzügyileg kedvezőbb, mint ahogyan várták. A statisztikusok tévedésének oka az, hogy az 1901-ik évi állapotot vették alapul és hogy az építőipar azóta sokkal lassabban fejlődött, mint a gépépítőipar.

A munkanélküli segélyalap pénzügyi helyzetéről a következőket közöljük: Az 1913. július hó 12-ig eltelt 52 hét alatt a munkaadóktól és a munkásoktól összesen 1,701.300 font sterling folyt be, míg az állami hozzájárulás 567.100 font sterlinget tett ki. Tehát az alap egész bevétele 2,286.400 font sterling. Az első hat hónap alatt egyáltalában nem fizettek segélyt, aminek következtében jelentékeny tartalékalap gyűlt össze. A második hat hónap alatt is jelentékenyen több volt a bevétel, mint a kiadás. 1913. július hó 12-én 1,610.000 font sterling volt a teljes fölösleg.

Segélyeket 1913. január hó 15-e óta fizetnek. Az azóta eltelt hat hónap alatt július 12-éig összesen 559.021 segélyigény érkezett be, amelyek kerekszámban 400.000 munkanélküliire vonatkoznak, akik e hat hónap alatt egyszer, vagy többször váltak munkanélküliekké. A segélyigényeknek 74⁴/₀-át a helyi hivataloknál, 25⁶/₀-át a szakszervezeteknél jelentették be. Az első három hét alatt abnormálisan nagyszámú igénybejelentés érkezett, amit az a körülmény magyaráz meg, hogy ez idő alatt mindazok a biztosítottak bejelentették igényüket, akik a megelőző hetek és hónapok folyamán munkanélküliek lettek és maradtak. A következő hetekről szóló adatok az idény gazdasági fluktuációját tükröztetik vissza. A hetenként beérkező újabb igények száma 62.470 és 13.578 között ingadozik. Az első hat nap alatt a gazdasági konjunktura rendkívül kedvező volt. A hivatalosan megállapított munkanélküliség percentualiter kisebb volt, mint bármikor az utóbbi 22 esztendő alatt. Mindamellett megállapítható, hogy átlag hetenként 20.000 munkás válik munkanélkülivé. A kedvező gazdasági konjunktura következtében azonban átlag hetenként 20.000 munkanélküli talált ismét munkát. A jelentés szerint ezek a számok azt mutatják, hogy még a rendkívül jó gazdasági viszonyok közepette is állandó a munkahely változtatása.

Arról, hogy a munkások egy része bizonyos időn belül miért válik több ízben munkanélkülivé, csak később lehet tapasztalatokat szerezni. E tapasztalat nagyjelentőségű abban a tekintetben, hogy felvilágosítást fog nyújtani arról, mennyiben tömegprobléma a munkanélküliség és mennyiben aránylag csekély számú munkás folytonosan ismétlődő munkanélküliségének a kérdése. Az eddig nyert statisztikai adatok azt bizonyítják, hogy az összes segélyigényeknek csaknem 30⁰/₀-a oly munkásoktól származik, akik ez idő alatt több, mint kétszer váltak munkanélküliekké, de sőt egyes munkások rövid hat hónapon belül 10-szer, vagy 11-szer is munkanélküliek lettek.

A munkanélküliek száma különböző időben különböző. Május hó végén 67.000, február hó elején 118.000, átlagban 84.000 munkás volt munka nélkül. A biztosításra kötelezettek ⁰/₀-ában fejezve ki, a munkanélküliség május hó végén 2⁷/₀, február hó elején 5¹/₀, átlagban 3⁵/₀. Azokban a kerületekben, amelyekben az építőipar a túlnyomó, átlagosan sokkal nagyobb volt a munkanélküliség, mint a többi kerületben. A hat hónap alatt jelentékenyen kevesebb volt a munkanélküliség, mint amennyire az állami statisztikusok becsülték, még ha az üzletmenet rendkívül kedvező voltát is tekintetbe vesszük.

A hat hónap alatt kifizettek összesen 236.458 font sterling segélyt, amely 774.494 egyéni fizetés közt oszlik meg. A szakszervezetek kezelik a biztosításra kötelezett munkások 25⁰/₀-ának biztosítását. A statisztika szerint a szakszervezetek közvetítésével beérkezett segélyigények száma kerek-számban az összes segélyigényeknek szintén 25⁰/₀-a, tehát a szervezett és a szervezetlen munkanélküliek száma között — úgy látszik — viszonyla-

gosan nincs különbség. Természetesen ezzel még nincs elintézve a munkanélküliség viszonylagos tartama is. A szakszervezetek közvetítésével 52 662 font sterling állami munkanélküli segélyt fizettek ki. Hangsúlyozzuk, hogy a biztosításra kötelezett iparokhoz tartozó szakszervezetek mindegyike egyezséget kötött a minisztériummal a munkanélküliség esetére való biztosítás intézésére. E szakszervezetek tagjainak létszáma 539.775. 21 szakszervezet 860.000 taggal a törvény életbeléptetése előtt egyáltalában nem adott munkanélküliségi segélyt, hanem csak a törvény életbelépte óta foglalkozik ily segélyezéssel.

Igen tanulságos a megtagadott igények statisztikája. Május hó 31-éig a segélyigények 8·9⁰/₀-át utasították vissza. Az elutasítás ellen minden 12-ik esetben felebbeztek az igénylők. A felebbezések 45⁰/₀-a a munkásokra kedvezően, 55⁰/₀-a kedvezőtlenül nyert elintézést. Az elutasításoknak igen sok esetben az az oka, hogy a munkás nem tudta bebizonyítani, hogy az utolsó öt év alatt legalább 26 hétig valamely biztosításra kötelezett iparban dolgozott. Az ily okból elutasított igények 49·2⁰/₀-át a helyi hivataloknál, 27·8⁰/₀-át a szakszervezetek útján jelentették be. Ennek oka nyilvánvalóan az, hogy a szervezett munkás sokkal könnyebben képes bebizonyítani, hogy hol dolgozott, mint a szervezetlen. Az elutasításnak ez az oka később mindig kevesebb esetben fordul elő, mert minden biztosításra kötelezett munkás a munkanélküliségi biztosítási könyvével bizonyíthat. Az elutasítás másik oka volt a rossz magaviselet miatt való elbocsátás, vagy az önkéntes kilépés. Az ily irányú elutasítás elsősorban az utolsó munkaadó kifogásától függ, ennél fogva rendkívül érdekes, hogy a segélymegtagadásnak ez az oka a szervezett munkásoknál sokkal nagyobb szerepet játszik, mint a szervezetleneknél. A segélymegtagadások ily okból a szervezett munkásoknál az esetek 47·1⁰/₀-ában, a szervezetleneknél az eseteknek csak 37·6⁰/₀-ában fordultak elő. Hasonló a helyzet akkor, amikor a munkanélküliségnek közvetlen, vagy közvetve sztrájk, vagy kizárás az oka. E tekintetben is a munkaadó állásfoglalásától függ a segély kiadása. Szervezetlen munkásoknál az eseteknek csak 3⁰/₀-ában, szervezettekénél azonban az eseteknek 16⁰/₀-ában történt e miatt az elutasítás. A segélymegtagadás egyéb oka a segélyigény kimerítése. E miatt közvetlen fizetésekénél a megtagadások az esetek 0·2⁰/₀-ánál, szakszervezetek útján történt fizetésekénél az esetek 0·5⁰/₀-ánál fordultak elő. Érdekes, hogy már a biztosítás első hat hónapjában is meg kellett tagadni ily okból a segélyt. De már a most kimutatott számokból is kitűnik a szervezett munkások lényegesen kedvezőbb helyzete, akik nyilvánvalóan sokkal hamarabb találnak munkát, mint a szervezetlenek. Ezek az elutasítások nincsenek tekintettel a szükséges várakozási hetekre. Ugyanis a segélyre való jogosultság csak a munkanélküliség második hetében kezdődik. Minthogy pedig igen sok munkás már az első héten megint munkát talál, nem veszi igénybe a segélyt. Tény az, hogy az összes direkt igények 27⁰/₀-a és az összes szakszervezeti igények 34⁰/₀-a nem terjed a várakozási héten túl. Ez az igen magas százalék szintén csak a kedvezőbb gazdasági viszonyokban leli magyarázatát.

Ami az önkéntes biztosítás esetén az állami hozzájárulást illeti, a jelentésből kitűnik, hogy eddig 275 szervezet összesen 1,104.223 taggal vette igénybe a törvénynek ezt a kedvezményét. E szervezetek között vannak csaknem az összes szervezetek, amelyek a munkanélküli segélyt megvalósították, de ott találjuk az összes biztosításra kötelezett iparágakhoz tartozó szakszervezeteket is, amelyek tehát tagjaiknak jelentékenyen több munkanélküli segélyt fizetnek, mint amennyit a munkásoknak az állami munkanélküliségi biztosítás alapján kellene kapniok.

A munkanélküliség esetére való biztosítás Nagybritanniában általánosságban kedvező képet nyújt. Bizonyára nem kielégítő a mai rendszer, mert a birodalom munkásainak nagy tömegére, különösen azokra, akik

legtöbbet szenvednek a munkanélküliség miatt, nem terjed ki a kötelező biztosítás. A segély nem elégséges és rövid tartamú. Viszont igaz az is, hogy a biztosításnak egészen új területe a biztosításnak ez az ága, hogy nagy rendszert építettek fel, amely simán funkcionál, amelynél nem mutatkoztak elháríthatlan igazgatástechnikai nehézségek és hogy tisztán pénzügyi szempontból tekintve, az angol munkásbiztosítás határozottan fényes eredményt ért el, ami az eddig összegyűjtött tartalékalapban jelentkezik. De a rendszer meg, vagy meg nem felelő voltáról véglegesen nem lehet ítéletet mondani, mert kevés volt az idő, hogy elég tapasztalatot szerezzünk, meg a rendszernek is ma még túlságosan kedvező a jellege. Hogy milyen kedvező volt az eddig lefolyt időszak, azt legjobban bizonyítja az a tény, hogy a munkanélküli segélyt adó szakszervezetekben az utóbbi 20 év alatt még sohasem volt oly kevés a munkanélküli, mint most. Az utóbbi 10 év alatt 4·9⁰/₀ volt a munkanélküliek átlagos létszáma, az utolsó évben csak 2·1⁰/₀. Normális gazdasági évben másképpen alakultak volna ki azok a számok, amelyeket a hivatalos jelentés közöl. Azonban különösen fontos, hogy a törvény végrehajtó szerve a munkanélküliség terjedelméről, különleges okairól és tartamáról rendkívül értékes statisztikai adatokat halmoz fel, amelyet e probléma mélyebben járó kutatásánál jól fel lehet használni. A biztosítási törvénynek arra irányuló kísérletei, hogy a munkanélküliséget jobb munkaközvetítéssel, állandóbb foglalkozásra való biztatással, a munkapiacnak és a termelésnek jobb szabályozásával akadályozzák meg, eddig kevés sikerrel jártak.

A hivatalos jelentés az eddig elért eredményeket e szavakban foglalja össze:

»Elsősorban, a munkanélküliség esetére való kötelező állami biztosítás bizonyos iparágakban technikailag megvalósítható. A munkanélküliség meghatározása és ellenőrzése tekintetében nem mutatkoztak megoldhatlan nehézségek. A biztosításra kötelezett iparágak elhatárolása többé-kevésbé sikerült.

Másodszor, a kötelező állami biztosítást végre lehet hajtani az önkéntes biztosítás megszüntetése nélkül. Az önkéntes biztosítás terjedelmét a kötelező rendszer tényleg inkább növelte, semminthogy csökkentette volna.

Amaz általánosabb kérdés tekintetében, hogy e rendszer szolgáltatásai mennyiben lesznek képesek arra, hogy a munkanélküliség okozta nyomort jó és rossz időben megszüntessék, egyelőre fel kell függesztenünk ítéletünket. Majd megmondja ezt a legközelebbi depresszió.

Annyi legalább lehetséges, hogy ezzel a legközelebbi depresszióval új szempontból nézzünk szembe. A munkanélküli segélyalap mérlege 1,610.000 font sterlinget mutat és ez az összeg még növekszik. Megvan az alap szétosztását végző gépezet. A depresszió, amely előbb-utóbb be fog köszönteni, nem lel bennünket készületlenül.«

SZEMLE.

MUNKÁSBIZTOSÍTÁS.

Az 1912. évi baleseti költségek kirovása és felosztása.

Az országos munkásbiztosító pénztár igazgatósága szeptember havi igazgatósági ülésében megállapította és felosztotta az 1912. évi balesetbiztosítási költségeket. A költségek ismét oly mértékben emelkedtek, hogy egyrészt a tartalékolás elmaradt, másrészt az egységdíjtétel a felosztó-kirovó üzletágban 28-, a tőkefedezeti üzletágban pedig 49⁰/₀-kal emelkedett.

Az évi költségeknek és az egységdíjtételnek emelkedését az alábbi táblázatok mutatják:

Az *a*) felosztó-kirovó üzletágban (gyárpar):

Év	Költség	Ebből tartalék	Egységdíjtétel
1907/8	1,133.660'37	787.849'83	0'000,053.113...
1909	4,089.419'36	2,676.341'88	0'000,268.534...
1910	5,062.876'22	2,989.052'—	0'000,318.094...
1911	5,371.789'07	—	0'000,338.322...
1912	7,307.084'68	—	0'000,431.866...

A *β*) tőkefedezeti, építőipari üzletágban:

Év	Költség	Ebből tőkefedezet	Egységdíjtétel
1907/8	179.703'11	143.747'40	0.000,052.048...
1909	837.298'95	668.969'29	0 000,277.952...
1910	1,493.012'95	1,198.430'79	0.000,437.793...
1911	2,169.742'56	883.310'02	0'000,500.807...
1912	2,808.944'—	1,471.957'16	0'000,746.220...

Könnyebb összehasonlítás és megértés szempontjából megadjuk az egyes veszélyességi arányszámokra és 1000 K beszámítható javadalmazásra eső járulékokat K-ban.

a) A felosztó-kirovó gyárpari üzletágban:

Vesz. oszt.	Vesz. arány-szám	1000 K-ra eső balesetbiztosítási járulék				
		1907 8-ban	1909-ben	1910-ben	1911-ben	1912-ben
A	3	0'16	0'81	0'95	1'01	1'30
B	6	0'32	1'61	1'91	2'02	2'59
C	9	0'48	2'42	2'86	3'04	3'89
D	12	0'64	3'22	3'82	4'06	5'18
E	16	0'85	4'30	5'09	5'41	6'91
F	20	1'06	5'37	6'36	6'77	8'64
G	25	1'33	6'71	7'95	8'46	10'80
H	31	1'65	8'32	9'86	10'49	13'39
I	39	2'07	10'47	12'14	13'19	16'84
K	48	2'55	12'89	15'27	16'24	20'73
L	58	3'08	15'58	18'45	19'62	25'05
M	70	3'72	18'80	22'27	23'68	30'23
N	84	4'46	22'56	26'72	28'42	36'28
O	100	5.31	26'85	31'81	33'83	43'19

β) A tőkefedezeti építőipari üzletágban:

Vesz. oszt.	Vesz. arány-szám	1000 K-ra eső balesetbiztosítási járulék				
		1907 8-ban	1909-ben	1910-ben	1911-ben	1912-ben
D	12	0'62	3'33	5'25	6'01	8'95
F	20	1'04	5'56	8'75	10'02	14'92
H	31	1'61	8'62	13'57	15'53	23'13
I	39	2'03	10'84	17'07	19'53	29'10
K	48	2'50	13'34	21'01	24'04	35'82
L	58	3'02	16'12	25'39	29'05	43'28
M	70	3'64	19'46	30'64	32'55	52'23
N	84	4'37	23'35	36'77	35'06	62'68
O	100	5'20	27'79	43'78	50'08	74'62

A költségek rendkívüli emelkedésének és így a törvényben tervezett tartalékolás elmaradásának okaival külön cikkben fogunk foglalkozni.

Gazdasági munkások biztosítása. A földművelésügyi miniszter a gazdasági munkások biztosítási kérdésének rendezése tárgyában az alábbi 7.540 eln. VI/1. 1913. számú rendeletet intézte valamennyi vármegye főispánjához: Az Országos Gazdasági Munkáspénztárról és a gazdasági cselédek, valamint a gazdasági gépmunkások baleset esetére való biztosítása és betegség esetében való ellátása tekintetében irányadó törvényes rendelkezésekről szóló 1913 : XX. t.-c. a folyó évi július 3-án életbe lépett. E törvénynek főleg két rendelkezése bír jelentőséggel. Az egyik az, amely szerint a gazdaságokban alkalmazott úgyneve-

zett szegődményes iparosok, amennyiben ipari munkát az illető gazdaságon kívül másnak keresetszerűleg nem teljesítenek, baleset esetére való biztosításuk és betegség esetében való ellátásuk tekintetében a gazdasági cselédekkel egy tekintet alá esnek. A törvény másik rendelkezése szerint a gazdasági gépmunkás — ideértve a képesített (vizsgázott) fűtőt is, még ha közönségesen gépésznek nevezik is — az 1907 : XIX. t.-c.-ben előírt betegség és baleset esetére való biztosítási kötelezettség alá még abban az esetben sem vonható, ha a gazdasági gép tulajdonosa gépevel nem a saját gazdaságában, hanem mint vállalkozó másnak gazdaságában végeztet munkát; kivételt csak a képesített gépkezelő (vizsgázott gépész) képez, aki mind betegség, mind baleset esetére az 1907 : XIX. t.-c. értelmében biztosítandó.

Városi alkalmazottak biztosítási kötelezettsége. A kereskedelemügyi miniszter 1913. június hó 28-án kelt 35.695/VI. D. sz. határozatában kimondotta, hogy nem szünteti meg az 1907 : XIX. t.-c. 10. §-a alapján az összes városi alkalmazottaknak a törvény 1. §-ának 14. pontján alapuló biztosítási kötelezettségét az oly városi szabályrendelet, amely pusztán az állandó alkalmazottaknak betegségük esetére 20 heti időtartamra a fizetésnek csak felét biztosítja. Nem szünteti azt meg még abban az esetben sem, ha az állandó alkalmazottaknak a fizetésnek betegség esetére biztosított felén felül még gyógykezelést és gyógyszert, vagyis oly járandóságokat biztosít, amelyek értéke némely esetben meghaladja a fizetésnek, vagy bérnek visszatartott felét.

Biztosítási kötelezettség. A korcsmárosoknak vendégfogadói istállóját gondozó, s a korcsma részére szükséges szállításokat végző alkalmazottja nem tekinthető mezőgazdasági kocsisnak és az 1907 : XIX. t.-c. 1. §-ában szabályozott biztosítási kötelezettség alá esik (K. M. 45.296/VI. D. sz. határozata).

Azok a hegyközségi alkalmazottak, akik nem mezőgazdasági, hanem a személybiztonságot, rendet és közlekedést szolgáló rendészeti teendőket végeznek, az 1907 : XIX. t.-c. értelmében esnek a betegség esetére való biztosítás kötelezettsége alá (K. M. 54.330/VI. D. 1913. sz. határozata).

Kihágási bíraskodás. Vádolt felmentése, s a kihágási panasz alaptalansága dacára sem marasztalható a feljelentő pénztár a kihágási eljárás költségeiben akkor, ha a rendőri büntető bíróság kellő jogismeret és gondosság mellett a feljelentés alaptalanságát magából a feljelentésből megállapíthatja, s a fejelentést minden további eljárás nélkül elutasíthatja. Ilyen esetben a bizonyítási eljárás téves lefolytatásával előidézett költségek a rendőri büntető bíróság pénztárát terhelik (K. M. 44.403/VI. D. 1913. sz. határozata).

Az állami munkásbiztosítási orvosi tanács tagjai. A kereskedelemügyi m. kir. miniszter a m. kir. állami munkásbiztosítási hivatal mellé szervezett állami munkásbiztosítási orvosi tanács elnökévé dr. Ángyán Béla egyetemi rendkívüli tanárt, alelnökévé dr. Hochhalt Károly egyetemi m. tanárt, rendes tagjaivá dr. Kuzmik Pál egyetemi rendk. tanárt, dr. Lovrich József egyetemi magántanárt, dr. Reusz Frigyes egyetemi m. tanárt, dr. Goldzieher Vilmos egyetemi rendk. tanárt és dr. Gáspár Ferenc orvost, rendkívüli tagjaivá dr. Donogány Zakariás egyetemi m. tanárt, dr. Friedrich Vilmos egyetemi m. tanárt, dr. báró Kétly László egyetemi rendk. tanárt, dr. Rottmann Elemér gyakorló orvost, dr. Walla Béla kórházi főorvost, dr. Wein Manó egyetemi m. tanárt, dr. Sarbó Arthur egyetemi rendk. tanárt, dr. Vály Ernő kórházi főorvost, dr. Nékám Lajos egyetemi rendes tanárt, dr. Illyés Géza egyetemi m. tanárt és dr. Barlay János gyakorló orvost 1913. október 1-étől kezdődő hatállyal újból kinevezte.

A Magyar Építőiparosok Országos Szövetsége 1913. év október hó 5-én megtartott vándorgyűlésén a munkásbiztosítás ügyében a szövetség ügykezelőségének következő indítványát fogadta el:

»Mondja ki a Magyar Építőiparosok Országos Szövetségének VII. vándorgyűlése, hogy a munkásbiztosításnak a mai törvény alapján való működésébe a szerzett tapasztalatok révén belenyugodni nem képes. Felhívja a kereskedelemügyi magyar királyi miniszter úr figyelmét az intézmény sokszor hangoztatott hibáira: a tisztviselők pártpolitikai, munkaadóellenes agitációjára, az adminisztráció páratlanul drága voltára, a deficités gazdálkodásra és arra, hogy a terhek folytonos emelkedését a súlyos gazdasági viszonyok között sínylődő munkaadóérdekeltség tovább viselni gazdasági megrázkódtatás nélkül nem képes.

Egyúttal — tekintettel a baleseti terheknek folytonos, óriási emelkedésére — sürgős intézkedést kér olyan irányban, hogy a súlyos válságban levő építőiparosság a tőkefödözeti rendszer terhei alól mentesíttessék és más iparágakhoz hasonlóan a felosztó-kirovó rendszerbe soroztassék be, mert nem képes azt a terhet elviselni, amelynél fogva hasonló veszélyességű ipari vállalatokkal szemben csaknem négyszeres költséggel sújtassék, amit a behajthatatlan hátralékok folytonos növekedése is bizonyít.

Felhívja a szövetség elnökségét, hogy a törvény revíziója érdekében való eljárásra egyetlen egy alkalmat se mulasztson el és sürgősen tegyen fölterjesztést az Állami Munkásbiztosítási Hivatalhoz és a kereskedelemügyi miniszter úrhoz olyan irányban, hogy az építőiparosok a tőkefödözeti rendszerből kivéssenek és abban — a törvény intencióinak megfelelően — csak az ideiglenes jellegű és a külföldi üzemek hagyassanak meg.

A budapesti kerületi munkásbiztosító pénztár taglétszáma, s a tagok megoszlása napibérosztályok szerint. A budapesti kerületi munkásbiztosító pénztárban a betegség esetére biztosított összes tagok száma 1913. évi szeptember hó 30-án 243.358 (a múlt évben 256.304) volt. Ebből biztosításra kötelezett 237.040 (a múlt évben 251.042) önkéntes tag pedig 6.318 (a múlt évben 6.262).

Nemek szerint a következőképp oszlott meg a taglétszám:

	Férfi (a múlt évben)	Nő (a múlt évben)	Összesen (a múlt évben)
Biztosításra kötelezett tagok . . .	192.089 (205.868)	44.951 (45.174)	237.040 (251.042)
Önkéntes tagok . . .	3.536 (3.526)	2.782 (2.736)	6.318 (6.262)

A napibérosztályok szerinti megoszlás a következő:

	Férfi (a múlt évben)	Nő (a múlt évben)
az I. napibérosztályban .	16.976 (16.725)	4.308 (4.304)
a II. » . . .	8.699 (9.955)	18.002 (18.625)
a III. » . . .	29.118 (33.473)	14.204 (15.215)
a IV. » . . .	56.200 (61.058)	6.129 (5.305)
az V. » . . .	32.455 (34.344)	1.472 (1.103)
a VI. » . . .	25.850 (27.572)	519 (395)
a VII. » . . .	13.476 (13.866)	185 (140)
a VIII. » . . .	9.325 (8.875)	132 (87)

Az év három negyedében összesen 28.632 munkaadó biztosította alkalmazottait a pénztárnál.

Taglétszám 1913. évi január hó 1-én 226.966, március hó 31-én 234.554, június hó 30-án 243.696. Ezen számadatokat egybehasonlítva megállapítjuk, hogy a pénztár az első negyedév alatt 7.588 taggal (3'3%) az első félév alatt 16.730 taggal (7'3%) és a három negyedév alatt pedig 10.074 taggal (4'4%) gyarapodott.

A kecskeméti pénztár gyógyszer szállítási ügye. A kecskeméti munkásbiztosító pénztár már évek óta próbálkozott, hogy a félegyházi gyógyszerészekkel állandóbb, hosszú időre szóló szerződést kössön, tagjai gyógyszer-szükségletének biztosítására. A pénztár, tekintettel arra a körülményre, hogy 2000 félegyházi tagja részére nagymennyiségű gyógyszerre van szüksége, 30%-os engedményt kért a gyógyszerészektől. Ugyancsak ilyen kedvezményt nyújtottak a gyógyszerészek a pénztár területén fekvő nagyobb városokban is. A gyógyszerészek hallani sem akartak erről az engedményről és 10%-nál nagyobb kedvezményben nem akarták részesíteni a pénztárt. A pénztár túrta jó ideig ezt az állapotot. Azonban a félegyházi gyógyszerészek nem elégedtek meg azzal a körülménnyel, hogy a százalék meghatározása tekintetében abszolút jogokat gyakoroljanak, hanem még azt is kikötötték, hogy évente csak annál a gyógyszerésznél szerezhetik be a tagok gyógyszer-szükségeit, akit a kartell kijelöl. A kartell határozatai ellen föllebezés nem lévén, természetesen évekig engedelmessé kellett a pénztárnak, tagjaival egyetemben, mert különben a kartell hitelmegvonással fenyegetett.

Nemrégiben a pénztárt egyik félegyházi gyógyszerész bepörölte. A pénztár a keresetet átadta ügyvédnek, aki a kereset megtekintése után úgy nyilatkozott, hogy az olyan rosszul van szerkesztve, hogy abból a fölperességi jog meg nem állapítható és így a fölpereseket a törvényszék keresetükkel el fogja utasítani. Az elleniratra a fölperes gyógyszerész a pör elintéződésének bevárása

helyett egészen más behajtási módhoz folyamodott. A többi gyógyszerészekkel együtt felszólította a pénztárt, hogy amennyiben három hét alatt nem fizeti ki a peresített követelést, a gyógyszerészek megtagadják a gyógyszereknek a tagok részére hitelben való kiszolgáltatását. A gyógyszerészek ezen együttes fellépésükkel akarták a bírói eljárás hosszadalmasságát megrövidíteni és a pénztárt kényszerhelyzetbe hozni.

A kerületi munkásbiztosító pénztár a fenyegetés dacára megmaradt eredeti álláspontján. A félegyházi gyógyszerészek üzleti szokásait közvetlen közelből több ízben volt már alkalma tapasztalni. A kartell tartama alatt is kapott ugyanis gyógyszerésztől kartelltörő ajánlatot, vagyis a 10% helyett 30%-ot nyújtó ígéretet. Az ajánlattevő azonban a harminc százalék fejében olyan hosszú időre kért egyedárúsítást biztosító szerződést, hogy a pénztár abba bele nem mehetett. Azonkívül az 1913. év első felében soros kartellben levő patikus a pénztárral 5 évre oly szerződést kötött, amelyben kötelezte magát arra, hogy a pénztárnak 30%-os engedménnyel fog szállítani. Így létesült is a béke és rend. Az újabb zavar azonban ismét fölbukkant, mert a szerződő gyógyszerész eladta patikáját és utódja belépett újra a kartellbe. Újra kezdődött tehát a hajsza, a terror.

A pénztár igazgatósága kimondotta, hogy a harcot fölveszi és minden eszközzel, egyelőre a saját erejével védi meg jogos érdekét. A félegyházi érdekeltségek is gyűlést tartottak és kimondták, hogy a pénztárt igazságos küzdelemben támogatják. Az alkalmazott tagok pedig felszólították a pénztárt, hogy ezt a küzdelmet vívja végig és biztosították a legmesszebbmenő támogatásukról.

A harc kezdetén *Félegyháza város polgármestere összehívta a gyógyszerészeket és felkérte őket, hogy fogadják el a pénztár méltányos föltételeit. A gyógyszerészek mereven elzárkóztak a polgármester felszólítása elől és megszakították a tárgyalásokat.* A pénztár igazgatósága erre kimondotta, hogy a gyógyszereket Kecskemétről szállíttatja, sürgős szükség esetében pedig a pénztár orvosai statim jelzéssel látják el vényeiket, amelyeket a gyógyszerészeknek kötelességük kiszolgáltatni. Úgy is történt. Megkezdődött a gyógyszerészszállítás Kecskemétről. Naponta kétszer rendszeresen megállapított helyen átvehetik a tagok gyógyszerüket, sőt még a pénztár több ízben a tagok lakására is szállította azokat. A sürgős jelzésű gyógyszereket pedig kiadták a gyógyszerészek.

Az alkalmazott tagok a pénztárt hűségesen támogatták mindezideig küzdelemben. Értekezleteken világosították föl a munkásokat a harc szükségességéről. Különben is az egész szállítási akció alatt egyetlenegy érdemleges panasz sem merült föl.

A kecskeméti kerületi munkásbiztosító pénztárnak nincsen oka megbánni eddigi ellenállását, mert annak már eddig is értékes tanulságai vannak. Az *orvosszövetség kecskeméti fiókja is állást foglalt a pénztár mellett* és kimondta, hogy a pénztárt támogatni fogja.

Természetesen a pénztár mindent elkövet a béke érdekében, de csak úgy köthet békét, ha a gyógyszerészek a méltányosság álláspontjára helyezkednek, s belátják, hogy a mai korba már úgysem illő monopóliumukat a közegészségügy érdekében használják, s e célból a pénztárral méltányosan megegyeznek, ahelyett, hogy akaratukat diktálják.

Pénztári alkalmazottak kongresszusa. A magyarországi munkásbiztosító pénztárak alkalmazottai folyó év november havában Komáromban, az ottani pénztár székházának felavatásával kapcsolatban kongresszust tartanak. A kongresszus napirendjére a szolgálati-, fegyelmi- és nyugdíjszabályzat, nemkülönben a pénztári tisztviselők anyagi helyzetének ismertetése kerül.

Az Országos Pénztár alkalmazottainak nyugdíjintézete megalakulás előtt áll. Az előkészületek már nagyban folynak, úgy, hogy az autonóm szervek az Országos Pénztár közgyűlése után megalakulnak és átveszik az ügyek intézését az Országos Pénztár elnökségétől.

Munkásbiztosítási alkalmazottak közvetítése. A porosz kereskedelemügyi miniszter meghagyása folytán a berlini felső biztosítási hivatal állásközvetítést rendszeresített, oly módon, hogy az ajánlatokat és az üresedésben levő állásokat a hivatalos lap melléklete gyanánt megjelenő értesítőben állandóan közli. A közvetítés első sorban a betegsegélyező pénztárak részére történik, de úgy a Berufsgenossenschaftok, mint a biztosítási hivatalok állásait és az odavaló ajánlatokat is hirdeti. A célja ezen rendszernek az, hogy a biztosító intézetek és hivatalok pályázatok mellőzésével alkalmazhassák a szükséges és megfelelő munkaerőket.

MUNKÁSVÉDELEM.

A gyermekmunka Ausztriában.

Az osztrák kereskedelemügyi minisztérium munkastatisztikai hivatala most tette közzé az »Erhebung über die Kinderarbeit in Oesterreich im Jahre 1908« című statisztikai művet, amely élénk színekkel ecseteli az ausztriai gyermeknyomorúságot. Habár a munka éppen nem mentes a hibáktól, mégis rendkívül becses az abban feldolgozott anyag, amelyből megismerhetjük a gyermekmunka mérvét, formáit és szomorú következményeit. A munkának legnagyobb hibája az, hogy az ausztriai összes iskolába járó gyermekeknek csak egy tizedrészét hallgatták ki, de viszont a jelentés szerint az egész birodalom legkülönbözőbb részeiből gyűjtötték össze az adatokat, úgy, hogy a mű az ausztriai gyermekmunkának tipikus képét nyújtja.

A kihallgatottak közt 148.368 (34·8%) kereső gyermeket találtak. Az ország minden részében és minden szakmában vannak kenyérkereső gyermekek. Különösen egynéhány országban a gyermekek 50%-a, vagy még ennél is többen keresnek. Stájerországban 21.486 kihallgatott gyermek közül 9.815, Karintiában 6.381 közül 3.375 (52%), Krajnában 10.225 közül 4.922, Morvaországban 48.429 közül 19.850, Sziléziában 12.519 közül 6.542 (52%), Bukovinában 10.265 közül 4.892 keresett. A dolgozó gyermekek közül

kizárólag a háztartásban	27.263, vagyis	18·4%
» a mezőgazdaságban	35.363,	» 23·8%
» a nagyiparban	15.521,	» 10·5%
» a vendéglő és italmérő iparban	880,	» 0·6%
» a kereskedelemben és a forgalomnál	1.379,	» 0·9%
» mint kihordók és kifutók	1.908,	» 1·3%
» más foglalkozási ágban	405,	» 0·3%
kombinálva több munkaágban és pedig háztartásban és mezőgazdaságban	41.728,	» 28·1%
más változatban	23.921,	» 16·1%
összesen	148.368, vagyis	100 %

dolgozott.

Abból, hogy a legtöbb gyermek a háztartásban meg a mezőgazdaságban dolgozik, nem vonhatjuk le azt a következményt, hogy ez a foglalkoztatás valami ártatlan dolog.

A gyermekek dolgoztatása életük igen korai évében kezdődik. 100 dolgozó iskolába járó gyermek közül 18·5% 6—8 éves, 26·7% 9—10 éves, 35% 11—12 éves, 19·8% 13—14 éves volt. Vagyis 45·2% még a 10-ik évet sem töltötte be. Más számítás szerint a dolgozó gyermekek 74·3%-a még kilenc éves sem volt, amikor dolgozni kezdett, 39%-a pedig 5-ik, 6-ik éves korában, sőt még hamarabb is kezdett keresni. 1.121 olyan gyermeket számláltak össze, akiket 4 éves korukban, sőt még hamarabb kezdtek dolgoztatni, 56.818 gyermek öt, vagy hat éves korában már kenyérkereső munkát végzett. És pedig mi mindenféleképpen nem használják fel a gyermekeket! A mezőgazdaságban még iskolaköteles koruk előtt foglalkoznak a gyermekek pásztorkodással, állatok tenyésztésével, mezei munkával, vetemény-, gyümölcs- és szőlőműveléssel, szénakaszálással stb., az iparban hajhálókészítésnél, a cérnagombkészítésnél, a gyékényfonásnál, a forgácsdoboz készítésnél, a játékkészítésnél, a paszománymunkánál stb. foglalkoztatják az ilyen korú gyermekeket.

Elképzelhetjük, hogy mekkora azoknak a szülőknek a nyomorúsága, akik gyermekeiket így fiatalon megfosztják a gyermekség örömeitől és mun-

kára fogják őket, ahelyett, hogy játszani engednék. A vaskos kötet tucat-számra sorolja fel a rettentőnél rettentőbb eseteket.

Igen érdekes az is, hogy a gyermekek hol dolgoznak. 79·9⁰/₀ szülői-nél, vagy rokonainál, 11·7⁰/₀ idegeneknél — beleértve a nevelő szülőket is — dolgozik, míg 0·9⁰/₀ önállóan foglalatoskodik. A kifutók és kihordók közül 59·6⁰/₀, a vendéglő- és italmérőiparban dolgozók közül 54·3⁰/₀, a más iparágakban foglalkoztatottak 16·4⁰/₀-a, a mezőgazdaságban dolgozók 15·5⁰/₀-a, a kereskedelemben és forgalomnál alkalmazottak 15·5⁰/₀-a, a háztartásban dolgozók 8·4⁰/₀-a dolgozik idegeneknél. A parasztgazdáknál és uradalmakban, mint napszámosok is dolgoznak ezer számra idegen gyermekek. A dolgozó gyermekek közt vannak *vándormunkások* is. Csehországba, Stájerországba és Morvaországba a komlószedéshez messze földről mennek gyermekek. A répaszedésnél is igen sok gyermek dolgozik. Száz meg száz gyermek megy ki Németországba dolgozni, különösen nyárára a mezőgazdasági munkára. Sőt sok gyermek vándorol Dániába, Romániába, Oroszországba és Svédországba is. A tiroli és vorarlbergi iskolásgyermeket, az úgynevezett »sváb gyerekek«-et Friedrichshafen-ben meg Wengen-ben a »gyermekvásár«-on valósággal eladják a bajor meg a württembergi parasztgazdáknak március közepétől október közepéig terjedő időre. Ezt a valóságos emberkereskedést sokszor a papság patronátusa alatt űzik.

A dolgozó gyermekek közül 38.462 bérfizetésért dolgozik. Ezek közül 26.293 (70⁰/₀) pénzben kap bért, 6.107 (15·9⁰/₀) természetben, 5.432 (14·1⁰/₀) pénzben és természetben kap fizetést. Természetesen a legtöbb esetben igen csekély a bér.

A gyermekek munkája legtöbbször egész éven át tart. A kihallgatott gyermekek közül 80·4⁰/₀ több mint 30 héten át, 71·5⁰/₀ pedig mind az 52 héten át dolgozik egy évben. Tehát a gyermekeknek csak $\frac{1}{5}$ -e idény-munkás.

A munkaidő meglehetősen hosszú. Az iskolásgyermeknek csaknem $\frac{3}{5}$ -e átlag több mint 2 órát, $\frac{1}{3}$ -ánál több pedig több mint 3 órát dolgozik naponta a téli félévben. A nyári félévben sokkal hosszabb a munkaidő. A gyermekeknek csak $\frac{1}{5}$ -e dolgozik ilyenkor 2 óránál kevesebbet, 43·2⁰/₀-uk több mint 4, 17·8⁰/₀-uk több mint 6 órát dolgozik. Ha ehhez hozzászámítjuk az iskolában eltöltött időt, amely alatt a gyermekeknek szintén foglalkozniuk kell, akkor kitűnik, hogy a dolgozó iskolásgyermek, ha összeadjuk az iskolai és a munkában eltöltött többi órát, nemcsak kevesebb ideig nem dolgoznak, mint a felnőttek, hanem sokkal több ideig dolgoznak. Ugyanis a téli félévben 58.275 iskolásgyermek (50·2⁰/₀) hetenként 40 órát dolgozik, 33.485 gyermek (28·8⁰/₀) 40—50 órát, 16.347 gyermek (14·1⁰/₀) 50—60 órát, 7.974 gyermek (6·9⁰/₀) több mint 60 órát dolgozik hetenként. A nyári félévben még hosszabb a munkaidő: 32.953 gyermek (27·9⁰/₀) dolgozik hetenként 40—50 órát, 24.679 gyermek (20·9⁰/₀) 50—60 órát, 20.796 gyermek (17·6⁰/₀) több mint 60 órát. A leghosszabb a munkaidő a mezőgazdaságban, ahol a dolgozó gyermekek 45·3⁰/₀-a a heti 50 óránál többet dolgozik.

A gyermekek ezrei dolgoznak ünnep- és vasárnapon, sőt éjjel is. Az összes dolgozó gyermekeknek 42·9⁰/₀-a dolgozik vasárnap és ünnepnapon, természetesen a legtöbben a vendéglő- és italmérőiparban, a háztartási és a mezőgazdasági munkáknál. 23·7⁰/₀ dolgozik éjjel, legtöbbször ugyancsak a vendéglő- és italmérőiparban, de a háztartásnál és a mezőgazdaság-nál is.

Magától értetődik, hogy a gyermekeknek ilyen kizsákmányolása a gyermekek testi és szellemi fejlődését igen nagy mértékben veszélyezteti. E tekintetben nincs különbség abban, hogy mily foglalkozást űz a gyermek. A statisztikai hivatal számos orvosi szaktekintély véleményét idézi, amely mind odakonkludál, hogy a gyermekeknek kereső munkája egészségükre káro-

san hat. De ugyanilyen értelemben nyilatkoznak a tanítók is, akik szerint a gyermekek kereső foglalkozása a tanításra is káros befolyást gyakorol. 68.654 gyermekre vonatkozóan állapította ezt meg a tanszemélyzet. A dolgozó gyermekek nemcsak szellemileg maradnak el. Az elerkölcstelenedés veszélye is fenyegeti őket. A mindkét nembeli felnőttekkel való állandó együttlét erkölcstelenítően hat a gyermekekre. Leginkább áll ez a mezőgazdaságra, ahol a béresekkel meg a szolgáló leányokkal való állandó érintkezés, a velük együttlakás, a felügyelet és a nevelés teljes hiánya korán ismerteti meg a gyermekeket sok olyasmivel, amit jobb volna, ha nem tudnának.

Ha a gazdasági fejlődésnek azt a tendenciáját látnánk, hogy a gyermekmunkát lassanként megszüntetni törekszik, akkor elegendő volna, ha a fejlődést siettetnénk. Mivel azonban a fejlődés éppen ellentétes irányú, olyan rendszabályok fogantatására kell törekedni, amelyek alkalmasak arra, hogy a gazdasági erők durva játékának korlátot szabjanak. A népesség érdekét kell szembeállítanunk azoknak az érdekeivel, akik a gyermekmunkát egyre fokozottabb mértékben akarják igénybevenni.

A berni nemzetközi munkásvédelmi konferencia. Szeptember 15-étől 24-ig ülésezett Bernben a második nemzetközi munkásvédelmi konferencia. A konferencián a Balkán-államokon és Dánián kívül képviselve voltak az összes európai államok. Jelen volt a tárgyalásokon az ausztráliai államszövetség képviselője is, de sem a tárgyalásokban, sem a szavazásokban nem vett részt. A svájci szövetség tanács két államszerződéstervezetet terjesztett a konferencia elé. Az egyik a fiatalok munkájának a megszüntetését, a másik a nők és fiatalok munkájának a megvalósítását célozta. A konferencia eredménye — sajnos — a várakozáson alul maradt. A konferencia a fiatalok munkájának korhatárának megállapításánál nem fogadta el a tervezetben javasolt 18 éves kort, hanem csak 16 éven állapította meg a korhatárt. Igen sok kivétellel és igen hosszú átmeneti idővel törte keresztül a tilalmat.

A 10 órás munkanapnál is nagy engedményt tett a különórák engedélyezésével. A legjelentősebb rendelkezés ennél az, hogy 16 éven aluliak részére különórák egyáltalán nem engedélyezhetők.

Egyébként a mostani határozatok az államokra nem kötelezők, s csak a két év múlva egybehívandó diplomáciai konferencia fog a kötendő nemzetközi szerződések ügyében határozni.

A tárgyalások nem voltak nyilvánosak s így nincs hiteles tudomás arról, hogy kiknek az állásfoglalására történt az eredeti javaslatok elvetése és a korhatárnak 16 évre való leszállítása. Az osztrák iparosok szövetségének most tartott közgyűlésén azonban nyilvánosságra kerültek bizonyos dolgok, amelyekből megállapítható, hogy kik voltak a haladás kerékkötői. Az osztrák kormány ugyanis kiadta a svájci szövetség tanács javaslatát véleményezés végett a munkaadók szövetségének, amely nemcsak a maga részéről foglalt határozottan állást a tervezet ellen, de érintkezésbe lépett a magyar és német érdekeltséggel is azon célból, hogy a kormányaikra megfelelő befolyást gyakoroljanak.

A II. nemzetközi mentőügyi és balesetelhárítási kongresszus f. évi szeptember hó 9—13-án ülésezett Wienben. A kongresszus 10 osztályra osztva tárgyalta a rendkívül gazdag tárgysorozatot. Az I. osztály a baleseteknél nyújtandó első orvosi segélyt, a II. osztály a laikusoknak az első segélyben való kiképzését, a III. osztály a városban és a sík vidéken szervezett mentéseket, a IV. osztály a vasúti, automobil és légi közlekedés kapcsán előforduló mentési ügyeket, az V. osztály a tengeri és parti mentőszolgálatot ismertette nagyszámú előadások keretében. Mind az öt osztály a mentés terén előforduló újabb intézményeket, módszereket, a mentésre szolgáló eszközöket s az első segélynyújtásra szolgáló, s arra alkalmas készülékeket, orvosi eljárásokat és módszereket tárgyalta.

Az első helyen említett előadások újabb orvosi vizsgálatok, s ezek eredményéről adtak számot, míg az utóbb említett tárgyalások abból az alapgondolatból indultak ki, hogy a balesetek folytán sérültek legnagyobb része a baleset,

illetve betegség esetére biztosítottak köréből került ki. Szakszerű és gyors első segély a munkaképtelenség időtartamát, valamint a baleset következményeit kedvezően befolyásolja, amiből az következik, hogy a munkásbiztosító és betegsegélyező pénztárak érdekében áll, hogy tagjaik baleset esetén szakszerű első segélyben részesüljenek.

Számos előadás szólt az orvosoknak az első segélynyújtásban való kiképzéséről és ennek fontosságáról

A III. osztály főként betegszállítással, betegápolással, szamaritánus intézmények tervezetével s ezek szolgálatával foglalkozott. Ezen előadások keretében hallgattuk meg dr. Rambousek prágai egyetemi magántanárt, aki rámutatott arra, hogy minden oly üzemben, amelyben baleset előfordulhat, nemcsak az első segélynyújtásra szükséges mentőszekrényre van szükség, hanem oly személyzetre is, amely az abban felhalmozott eszközöket használni és a segélyt nyújtani tudja. Szükségesnek tartja, hogy az ipari munkásokat az első segélynyújtásra és a mentésre szolgáló eszközök használatára kioktassák.

A IV. osztály a bányamunkásoknál, a VII. osztály a tűzoltóknál, a VIII. osztály a hegyek közötti, a IX. osztály a sport terén előforduló baleseteknél szolgáltatandó segélynyújtásról értekezett.

Több előadás sorolta fel azokat a bizonyítékokat, amelyekből kiviláglik, hogy az alkohol a baleseti veszélyeket növeli, s erre vonatkozóan ismert statisztikai adatokat soroltak fel, s az ezen tárgyról értekező minden előadó azt hangoztatja, hogy a munkásokat fel kell világosítani az alkohol-okozta ártalmakról, s ama kártékony hatásról, amelyet a balesetekre kifejt.

Reánk nézve a legnagyobb érdekűek a X. osztály előadásai voltak. Itt a balesetelhárításra vonatkozóan számos előadásban ismertették az egyes használatos eljárásokat és a szükséges teendőket. Az előadások közül ki kell emelnünk dr. Baart de la Faille (Utrecht) beszámolóját a Néderlandban szokásos balesetelhárításokról, amelyeket a munkaadókból álló biztosítási intézmény az u. n. »Risico-bank« alkalmaz. Az egyes balesetekről rövid leírásokat közöltek és az intézet központja ezek kapcsán tanácsokkal látja el a munkaadókat, miképp lehetne az előforduló baleseteket elhárítani és mily javításokra van szükség az üzemben, hogy a balesetek száma csökkenjen. A leírásokat érdekes szemléltető ábrákkal egészíti ki. Dr. Berger wieni osztályfőnök az építkezéseknél előforduló balesetek elhárítására a következőket ajánlja: gyakorlati szükségnek megfelelő és tapasztalatokon alapuló építési rendszabály, célszerű, s a tudomány színvonalának megfelelő előírások a munkások védelmére, továbbá az építkezés gondos ellenőrzése, s végül balesetek esetén gyors és alkalmas első segély, amelyet hozzáértő és jól iskolázott segédszemélyzet nyújtson. Daum előadásában oda konkludál, hogy az alkoholisták baleset esetén ne járadékban részesüljenek, hanem alkoholos betegek számára szolgáló menhelyekben nyerjenek elhelyezést, ha pedig családos emberek, úgy a segélyt természetben szolgáltatassák ki számukra. Jehle wieni ipari főfelügyelő a baleseti statisztikáról és a baleset elhárításáról szóló előadásában rámutat arra, hogy az ipari balesetek száma évenként növekszik, s nem elegendő, a már sérülteket segélyben részesíteni, hanem arra kell törekedni, hogy a balesetek elháríttassanak. E célból az egyes üzemeket a már jól bevált, s a baleset elhárítására alkalmas készülékekkel kell felszerelni. Ez előadás kapcsán Pontiggia, az olasz ipari balesetbiztosítási hivatal igazgatója kifejti, hogy az államnak rendszabályokkal kellene ama verseny ellen küzdenie, amely az egyes üzemek között a munkások épségének rovására folyik és köteleznie kellene az üzemeket, hogy a balesetek elhárítására alkalmas készülékeket szerezzenek be. Ugyanő a balesetvédelmi kiállítások és múzeumok fontosságát hangoztatta. — Dr. Marschner, a csehországi balesetbiztosítási hivatal igazgatója ismerteti, hogy a prágai intézet mily eszközöket alkalmaz a balesetek elhárítására, s előadásában kifejti, hogy a hivatal az egyes üzemeknél közvetlenül befolyást gyakorol, azonfelül népszerűen ismerteti a baleset elhárítását célzó rendeleteket, az üzem felügyeletét főleg a kisiparban és a kőbányákban javíttatja, s széleskörű propagandát fejt ki a balesetek elhárítására. Neudeck wieni iparfőfelügyelő az építkezéseknél előforduló balesetek elhárításának módjait ismertetve rámutat arra, hogy az építkezéseknél a legnagyobb az eshetőség baleset létrejöttére. Részletesen vázolja, hogy a közmunkáknál, alapozásoknál, állványépítkezéseknél, az építkezésnél való közlekedés, az anyagszállítás, a gépek használatánál, épületek bontásánál, kutak építésénél melyek az alkalmas módok arra, hogy a balesetek a lehetőséghez képest csökkenjenek. Követeli, hogy az építkezéseknél a felügyeletet gyakorló

alkalmazottak, az első segélynyújtásban teljesen járatosak legyenek. *Osenbrügge* berlini mérnök az »A. E. G.« villamos vállalatnál használatos munkásvédelmi és baleset elhárítására alkalmas módszereket és készülékeket ismertette. Szóval és írásban, valamint ábrákkal oktatják ki a munkásokat az előfordulható balesetek kikerülésének módjára és az üzem minden egyes mozzanatára kiterjeszkedve ismertetik a célravezető eljárásokat. *Schmibs* iparfelügyelő a vegyészeti gyárak baleseti és egészségügyi veszélyeit ismertette.

A plenáris ülés határozati javaslatot fogadott el, amelyben követeli, hogy a technikai főiskolákon, valamint a szakiskolákban is a balesetelhárítást mint rendszeres tantárgyat tanítsák és hogy ipari és gazdasági kiállításokon csak oly gépek kiállítását engedjék meg, amelyek a megállapított védőkészülékekkel el vannak látva.

A balesetek elhárítása iránt Magyarországon eddigelé még kevés történt, s a jövő feladata, hogy e téren a munkások érdekében a szükséges intézkedések megtéessenek. Kívánatos azonban, hogy a balesetek elhárítására a munkások is közreműködjenek s őket eziránt kellőképpen kioktassák.

Szociálpolitika a németországi szociáldemokrata pártgyűlésen.

A németországi szociáldemokrata párt kongresszusán — amelyet szeptember 14–20-án tartottak Jénában — a munkanélküliség és a munkanélküliség elleni biztosítás kérdése alapos megvitatásra került. Timm müncheni munkás titkár, bajor országgyűlési képviselő volt a kérdés előadója. Érdekes, hogy előadásában a *magyarországi* nagy arányú munkanélküliségre is kitért, amely az itteni ipari munkások Németországba való özönlése útján fokozza az ottani munkanélküliséget. Kimutatta, hogy a német szakszervezetek 1891 óta 68 millió márkát fordítottak a munkanélküliek segélyezésére. Nem kívánható, hogy a most fenyegető nagy arányú munkanélküliség elleni védekezés összes terheit ismét csak a szakszervezetek viseljék. Az elfogadott határozati javaslat a genti rendszer megvalósítását követeli, állami hozzájárulással, továbbá a közmunkáknak olyan szabályozását, hogy gazdasági depresszió idején a munkanélküliség enyhítésére szolgáljanak.

A szociálpolitika körébe vágott még e részben a pártgyűlésnek a tömegsztrájkokról való vitája is.

Tárgyaltak és elfogadtak továbbá egy indítványt, amely a 14 éven aluli gyermeknek mindennemű kereseti munkától való eltiltását követeli, még a szülőknél is. Dr. Frank és Schultz birodalmi gyűlési képviselők kijelentették, hogy erőteljesen fogják ez indítvány megvalósítását a birodalmi gyűlésen szorgalmazni. Megemlítendő még a pártjelentésnek az ifjúmunkásokra vonatkozó része. Az ifjúmunkások lapjának 560 helyen 89.000 előfizetője van. Ebből következtethető, hogy mily mértékben van a pártnak befolyása az ifjúmunkások nevelésére.

Az építőipari balesetek csökkentése érdekében az építőipari szakszervezetek 28. szövetségi gyűlése elhatározta, hogy az összes hatóságokat megkeresi, hogy a szakszervezeteket ezen törekvésükben támogassák. Különösen azt kéri, hogy a szakszervezetek balesetelhárítási szabályzataiban megkivánt balesetvédelmi intézkedések költségei már a költségvetésben minden esetben felvéessenek, s az ellenőrző hatóságok azok végrehajtását szigorúan megköveteljék.

Fiatalkorú munkások éjjeli munkája Angliában. Az angol parlament 1911-ben a mőselyemgyárakban alkalmazott 16 éven felüli ifjak éjjeli munkájáról folytatott vitát. Minthogy a képviselők nagyrésze követelte ezen munkások éjjeli munkájának az eltiltását, a belügyminisztérium bizottságot küldött ki a kérdés megvizsgálására. E bizottság jelentésében az éjjeli munka eltiltása mellett foglal állást. Különösen követeli ezt a 14–16 éves fiúk részére, akikre az éjjeli munka különös ártalmakkal jár, minthogy a test ebben a korban van a legerősebb fejlődésben, s az éjjeli munka úgy a testi, mint a szellemi fejlődésre hátrányos. Angliában vannak ugyan többrendbeli tilalmak az éjjeli munkára, de a folytonos üzemekre, az üvegyárakra, a nyomdákra és a mőselyemgyárakra kivételes rendelkezések vannak, amelyek megengedik a fiatalok (férfi) munkások éjjeli munkáját.

Vasúti balesetek Angliában az 1912. évben. Az angol kereskedelmi minisztérium egy jelentésében részletesen beszámol az 1912. évben előfordult vasúti balesetokról.

A balesetek három főcsoportba oszthatók: 1. vasúti balesetek, 2. a mozgásban levő mozdonyok és vasúti kocsik révén előállott balesetek, a vasúti

szerencsétlenségek kivételével, 3. balesetek a vasutakon, amelyek a két előbbi csoportok egyikébe sem sorolhatók. A három főcsoport további alcsoportokra osztható aszerint, amint a balesetek a) utasokat, b) vasúti alkalmazottakat és c) másokat értek.

1912. évben az 1. és 2. csoportba tartozó balesetek révén 1.010 egyén halt el és 8.700 megsebesült, az 1911. évi 1.070 és 8.345 egyénnel szemben. A 10 évi átlag (1901—1910) volt 1.096 halott és 7.348 sebesült.

Hivatalos vizsgálatot maga után vonó, s így hivatalosan tudomásra jutó, vasúti szerencsétlenség volt 24, amelyek közül 6 esetben emberélet esett áldozatul. A szerencsétlenségek 19 utas életét oltották ki; 1911. évben 14 utas halt meg. Az 1912. évben a legnagyobb vasúti szerencsétlenség Díttonnál volt, hol 13 utas pusztult el. A tíz évi átlag, 1901—1910-ben, az utasok halálos balesetét illetőleg 18. A vasúti szerencsétlenségeknél megsebesült utasok száma volt 1912-ben 683, vagyis 215-tel több mint az 1911. évben; az 1901—1910. években a tíz évi átlag 586. A vasúti szerencsétlenségeknél elpusztult 6 és megsebesült 154 vasúti alkalmazott.

A vasúti szerencsétlenségeken kívül, a mozgásban levő mozdonyok és vasúti kocsik révén előállott baleseteknél 90 utas és 330 vasúti alkalmazott vesztette életét; 2.416 utas és 5.379 vasúti alkalmazott megsebesült. A jelentés kiemeli, hogy ezek a balesetek, amelyek révén több utas halt meg mint a vasúti szerencsétlenségeknél, főleg maguknak az utasoknak gondatlanságából származtak.

Ezekon kívül számos egyéb baleset volt, amelyek bár vasúton történtek, de nem a vasúti üzemből folyólag, úgy hogy szoroson nem is lehet őket vasúti balesetnek minősíteni. Ezek közül 107 halálos eset volt és 23.920 sebesülés, mivel szemben az 1911. évi számok 89 és 23.913.

Sütőmunkások védelme Görögországban. Múlt év szeptember óta érvényben van egy rendelet Görögországban, amely a sütőmunkások munkaidejét szabályozza. A rendelet szerint mőtoros üzemekben napi 10 órát, más üzemekben nyáron 11, télen 12 órát nem haladhat túl a sütőmunkások, eladók és kihordók munkaideje.

A nők és fiatalokú féríimunkások munkaidejét külön törvény szabályozza a berni egyezmény értelmében. Az éjjeli munka egyáltalán tilos, s csak a péntekről szombatra virradó éjjelen van megengedve éjjelutáni egy órától kezdődőleg, valamint a nagy ünnepek előtti napokon.

A munkásoknak egészségi állapotukat is igazolni kell. A rendelet hatálya egyelőre csak Athén és a Piräus területére terjed, de kiterjeszhető más városokra is.

Fehérfoszfortalalom Mexikóban. Veracruz-Llave mexikói állam törvényhozása június 26-án törvényt fogadott el, amelylyel a gyufagyártásnál a fehér foszfor használatát eltiltotta. Ugy szintén tilos a fehérfoszfor tartalmú gyufák bevitele és árusítása. Ezzel most már három mexikói államban van fehérfoszfortalalom.

BETEGSEGÉLYEZÉS.

A sürgős szükség fogalmához.

A m. kir. Állami Munkásbiztosítási Hivatal 1913. évi június hó 28. napján hozott 1911. P. 188/9. sz. ítélete.

Ítélet. A m. kir. állami munkásbiztosítási hivatal a felebbezést elutasítja.

Megokolás. A sz—i kerületi munkásbiztosító pénztár igazgatósága 5.264/910. számú határozatával elutasította az igényt, azzal a megokolással, amely szerint igénylő a pénztári főorvos javaslatára műtét céljából utazott Budapestre, a pénztári ügyvezetőnek azzal a szóbeli utasításával, hogy műtét végett, tagsági igazolványának felmutatásával vagy a klinikán, vagy valamely kórházban jelentkezék. Minthogy pedig a pénztári főorvos véleményétől és az ügyvezető utasításától eltérve, magánorvossal gyógykezelte magát, műtétet pedig nem végeztetett, ezért költségeinek megtérítésére irányuló igényét a pénztár alaptalannak találta.

Az I. bíróság ellenben marasztalta a pénztárt azért, mert a magánorvos

igénybevételét a fennforgott körülmények között a törvény által kivételes elbánás alá vett sürgős szükségéből eredőnek minősítette.

A főlebbviteli bíróság az I. bíróság ítéletét helyesli. Helyes az I. bíróság ítélete abból az okból, mert igénylő a Budapesten tett tapasztalatai szerint kialakult körülményekhez képest valóban sürgős szükségétől hajtva cselekedett, amiképpen a magánorvosi gyógykezelést igénybe vette. A pénztár képviselője maga is, igénylővel egyezően, akként adja elő a tényállást, hogy a pénztár ügyvezetője igénylőt a szóbeli utasítással küldte Budapestre, hogy itt a klinikán, vagy valamely kórházban jelentkezzen a műtét foganatosítása végett. Minden ellenkező adat hiányában tényként kell tehát elfogadni, hogy a pénztár igénylőt sem kórházba be nem utalta, illetőleg felvételéről előzetesen nem gondoskodott, sem pedig alkalmas módon való ellátása céljából a budapesti társ-pénztárhoz át nem utalta őt. A pénztárnak éppen ez az 1907. t. c. XIX. §-ában megállapított kölcsönösség szempontjait figyelmen kívül hagyó eljárása idézte elő a különböző körülmények találkozása folytán azt a helyzetet, amely igénylőt a sürgős szükség súlyával indította arra, hogy magánúton gyógykezeltesse magát.

Nincs megcáfolva ugyanis és így valóban veendő igénylőnek ama ténybeli előadása, amely szerint előbb az Üllői-úti sebészeti klinikán, majd itt a műtét fölöslegesnek találtatván, a kapott tanácshoz képest a Poliklinikán jelentkezett gyógykezelés céljából, míg innen, mint pénztári tagot, a pénztári rendelő intézetbe utasították. Ekkor a b-i kerületi munkásbiztosító pénztár rendelőintézetének I. sebészeti osztályán jelentkezett, ahol a b-i pénztár jelentése szerint egyszerűen elutasították, azzal a kijelentéssel, hogy tagsági igazolványa szerint nem a b-i, hanem az sz-i kerületi munkásbiztosító pénztár tagja.

Feleljen meg azonban a valóságnak akár a b-i pénztár, akár igénylő állítása, bizonyos az, hogy három hiábavaló kísérlet után jogos alapja volt igénylőnek arra, hogy a pénztár által kezébe adott végnélküli fonalat elejtve, gyógykezelését végül ott keresse, ahol legközelebb éri. Nem hagyható figyelmen kívül, hogy igénylő, miként ezt dr. F. S. pénztári főorvos bizonyítványa igazolja, a heréjében jelentkezett állandó és nagyfokú fájdalom miatt 1910. évi június hó 27. napján sürgősen utazott Budapestre, úgyszintén az I. bíróság előtt megtartott tárgyaláson meghallgatott dr. G. A. orvosszakértő véleménye is bizonyítja, hogy igénylő kiállott betegsége nagy fájdalommal járó baj. Akkor tehát, amikor igénylő a megelőző hiába való kísérletek és ide-oda küldözések után a b-i pénztár rendelő intézetében még 1910. évi július hó 1. napján is elodázó választ kapott, a fiatal korú, emellett nagy fájdalomtól kínt és a pénztár helytelen eljárása következtében idegen helyen nagy városban magára hagyott tag teljes joggal elérkezettnek láthatta az időt arra, hogy úgy segítsen magán, ahogy éppen tud. Ily körülmények között tehát a magánorvosi gyógykezelés igénybevétele az 1907. évi XIX. t. c. 59. §. utolsó bekezdésében megjelölt sürgős szükséggel indokolt volt és az ebből származó költségek megtérítésére irányuló igény jogos.

Táppénzigény elvesztése.

A m. kir. Állami Munkásbiztosítási Hivatal 1911. P. 387/6. számú 1913. évi június hó 30-ik napján kelt ítélete.

Ítélet. A m. kir. állami munkásbiztosítási hivatal a főlebbezést elutasítja.

Megokolás. Dr. V. G. pénztári orvos 1911. évi június hó 8-ik napján kelt jelentésében igénylőt ettől a naptól kezdve balszemén fellépett trachoma miatt mint járóbetegét bejelentvén, 1911. évi június hó 14-ik napján kelt jelentésében pedig eddig a napig terjedőleg a táppénzre való igényjogosultságát is igazolván, a pénztár felhívására ugyanezen a napon kiállított másik jelentésében közölte a pénztárral, hogy igénylőnek a kórházba menetelt ajánlotta, de ez a kórházba menni nem akart. A pénztár igazgatósága ezek után a 4.524/1911 sz. alatt hozott határozatával elutasította a táppénzigényt az 1907. évi XIX. t. c. 52. §-ára alapított azzal a megokolással, amely szerint igénylő az orvos rendelkezésének nem tett eleget.

Igénylő főlebbezése alapján az elsőbíróság megítélte neki az igényelt táppénzt. A pénztár főlebbezésében ragaszkodik elutasító álláspontjához. A főlebbviteli bíróság azonban az igény elutasítását egyik alapon sem találja helytállónak. A pénztári orvos — sürgős szükség esetén kívül — jogosan nem is utalhatja az általa kezelt pénztári beteget kórházba, hanem abban az esetben, ha a kórházi

ápolást szükségesnek, vagy célszerűnek találja, ezt a pénztárnál kell javaslatba hoznia.

Nem származhatik tehát a betegre jogvesztéssel járó következmény abban az esetben, ha nem tesz eleget a kórházba utalásra nem illetékes orvos eme rendelkezésének. A kórházba utalás iránt kell, hogy maga a pénztár adjon a betegnek megfelelő utasítást; ha ennek az 1907. évi XIX. t.-c. 58. §-ában megállapított törvényes föltételei fönforognak. Mindezeknél fogva igénylővel szemben, akit kórházba tényleg nem, jogszerűen pedig egyáltalán nem utaltak, a kórházba való fölvetelének mellőzése miatt táppénzigény elvesztését kimondani nem lehet.

Igény tárgytalannak nyilvánítása.

A m. kir. Állami Munkásbiztosítási Hivatal 1911. P. 261/5. sz. 1913. évi június hó 28-án kelt ítélete.

Ítélet: A m. kir. állami munkásbiztosítási hivatal az elsőbíróság ítéletét megváltoztatja és igénylőnek fogtömés iránt előterjesztett igényét tárgytalannak nyilvánítja.

Megokolás: Igénylőnek fogai tömítése iránt előterjesztett kérését a b—i kerületi munkásbiztosító pénztár igazgatósága 268/911. szám alatt hozott határozatával az állandó orvosi tanács véleményéhez képest elutasította. Igénylő e határozat ellen fölebbezett és az elsőbíróság előtt megtartott tárgyaláson egy csorba és két odvas fogának javítását, illetőleg tömítését kérte. Az elsőbíróság ítélete szintén elutasító volt, azzal a megokolással, amely szerint egy-két fognak egészben, vagy részben való hiánya a fogzatnak, mint egységes szervezetnek rendeltetészerű használatát nem gátolja és így ez az állapot betegségnek nem tekinthető.

Az igénylő fölebbezésével megindult fölebbviteli eljárás során igénylő orvosszakértői vizsgálatával megállapítást nyert, hogy igénylőnek négy foga és pedig ezek között a tömített három is hiányzik. Igénylő ugyanis a rossz fogakat időközben eltávolíttatván, a tömítésre irányult és most már természetszerűleg nem teljesíthető pörbeli kérelme helyett a fölebbviteli bíróságnál azzal az új kérelemmel lépett föl, hogy hiányzó fogai műfogakkal pótoltsanak.

A fölebbviteli bíróság az ügynek ebben az állásában a pörbeli igényt tárgytalannak nyilvánította, mert annak teljesítése a pör tartama alatt közbejött körülmény következtében természetszerűleg lehetlenné vált, lehetetlen szolgáltatásra pedig marasztalás nem történhetik, viszont az elutasítás fölösleges volna.

*

A munkásbiztosítási pernek különbözőségét a polgári pertől érdekesen illusztrálja ez az ítélet, amelynek analógiája a polgári perrendtartásban nem lehetséges.

BALESETBIZTOSÍTÁS.

Szemsérülés értékelése. Munkakeresmény kiszámítása.

A m. kir. Állami Munkásbiztosítási Hivatal. 1913. P. 214/3. számú 1913. évi június hó 30-ik napján kelt ítélete.

Ítélet. A m. kir. állami munkásbiztosítási hivatal a felebbezésnek helyt ad s az I. bíróság ítéletét megváltoztatja.

Megokolás. a) A munkaképességcsökkenés foka tekintetében nemcsak a pénztár és az I. bíróság, hanem az ügyben meghallgatott szakértők véleménye is eltérő, dr. B. J. pénztári kezelő orvos 25%-ra, dr. F. V. pénztári főorvos 30%-ra, dr. Sch. K. az Országos Munkásbetegsegélyző és Balesetbiztosító Pénztár és dr. S. B. az I. bíróság orvosszakértője mindketten 35%-ra, végül a felebbviteli bíróság tárgyalásán meghallgatott dr. G. V. orvosszakértő 40%-ra tette igénylő munkaképességének csökkenését.

A felebbviteli bíróság a pénztár 35%-os és az I. bíróság 45%-os megállapításával szemben 40%-os megállapítást fogadott el.

E megállapításnál azt vette figyelembe a felebbviteli bíróság, hogy igénylő (született 1893. évi március hó 20. napján), aki a baleset idején 18 életévét sem töltötte be, koránál fogva a szem hiányával járó állapothoz való alkalmazkodást

aránylag könnyebben megszokhatja ugyan, mint az élemedettebbek, amellet a megmaradt jobb szeme teljesen egészséges, sőt ennek látószélessége a rendesnél valamivel nagyobb is, másrészt azonban mérlegelni kellett az I. bíróság által szintén méltatott azt a körülményt, hogy igénylő a balesetet oly időben szenvedte, amikor szakmájában kellő gyakorlottsága nem lehetett, a baleset következményei tehát reá kettős súllyal neheztedek, amennyiben megmaradt szemét is veszélyeztető munkáját lassabban és óvatosabban képes végezni, ennek következtében pedig a szakmabeli kellő ügyesség megszerzése reá nézve igen megnehezült; a lassabban dolgozó és ezenfelül még kevesebb gyakorlottsággal is bíró munkás pedig a versenyben jelentékenyen hátraszorul. Mindezeknél fogva a főlebbviteli bíróság azt találta, hogy ha nem is lehet az I. bíróság által elfogadott 45%-os megállapításig menni, mégis 40%-os megállapítás jogos és indokolt.

b) A beszámítható javadalmazás tekintetében a tényállás az, hogy igénylő a balesetet megelőző ötvenkét héten belül és pedig a m. kir. államvasutak szombathelyi osztálymérnökségénél 1910. évi szeptember hó 5. napjától 1911. évi február hó 25. napjáig, M. L. budapesti lakatosárúk és vasszerkezetek gyárában 1911. évi március hó 1. napjától a baleset napjáig és azontúl is dolgozott és pedig előbbi munkahelyén 137.5, utóbbin 150, hétről-hétre kimutatott munkanapon. Erre a 287.5 munkanapra kimutatott tényleges keresete 634 K 32 fillér, az egy napra eső átlag tehát $(634.36 : 287 = 2.206)$ 2 korona 21 fillér, amelynek háromszázszorosa adja a felebbviteli bíróság által elfogadott $(2.21 \times 300 =)$ 663 korona számítható javadalmazást.

A főlebbviteli bíróság megjegyzi, hogy az 1907. évi XIX. t.-c. 78. §. első bekezdésében megjelöltek közül a harmadik, vagyis a napi átlag alapján való számítási módot azért alkalmazta, mert az átlagos heti kereset megfelelő megállapítása nehézségbe ütközött volna annak következtében, hogy igénylő az egyes heteken különböző számú munkanapokon dolgozott. A munkanapok átlagkeresete alapján való számítás tehát alkalmas volt a heti átlagszámításnál felmerülhető nézetellentétek elkerülésére.

Mindenesetre téves a pénztár által követett számítási mód, amely az összes tényleges munkanapokat hat napból álló hetekre átszámítva, a tényleges keresetnek a hetek számával való elosztásával $(634.32 : 47 = 576)$ hozta ki az egyheti átlagot és tovább az ötvenkétheti átlagkeresetet $(634.32 \times 6 = 3.805.92 ; 3.805.92 : 287 = 13.26, 13.26 \times 52 = 689.52)$.

Ugyancsak téves azonban az I. bíróság által követett számítási mód is. Az I. bíróság ugyanis a vasút által kimutatott 248 K 40 fillér tényleges kereset mellett a M. L. által kimutatott 385 K 92 fillér tényleges kereset helyett 600 koronát, összesen tehát 848 korona 40 fillért vett számításba, amelyből a 47 5/6 hét egy-egy hetére 17 korona 70 fillér, ötvenkét hétre pedig 920 korona 40 fillér esik. Az I. bíróság a M. L. volt keresetszámításánál a tényleges 385 K 92 fillér keresetnek 600 koronával helyettesítését azzal indokolta, hogy igénylő jóval kevesebb fizetést kapott, mint amennyit a lakatosszakmában a kezdő segédek abban az időben kapni szoktak, amiből az I. bíróság azt következtette, hogy igénylő illetményei úgyszólván csak a gyakorlottabb tanuló illetményeivel értek föl, amennyiben igénylő, aki tanult mesterségére nézve kovács, a lakatosszakmában M. L.-nél első ízben dolgozott és így ebben a szakmában még kezdő volt és a tanítás egyenértékét illetményéből leszámították. Ezért állapította meg az I. bíróság az átlagos kereset összegét, a tanítási egyenérték hozzáadásával, heti 24 koronában, 25 hétre tehát 600 koronában.

A főlebbviteli bíróság ezt a számítási módot, jelesül a tanítási egyenérték számítását nem fogadta el, mert, miként a főlebbviteli bíróság azt már több ítéletében megokoltan kifejtette, oktatási egyenérték számításának törvényes alapja nincs.

Bekötési táblák

a „MUNKÁSÜGYI SZEMLE“ I., II. és III. évfolyamához 2 koronáért megrendelhetők a kiadóhivatalban II., Fő-utca 23.

A szerkesztésért felelős: **KIS ADOLF.** — Főmunkatárs: **Dr. SASVÁRI JÓZSEF.**

Részletfizetésre
is szállítunk

**modern amerikai irodai, úriszoba-
és könyvtár-berendezéseket**

Glogowski és Társa cs. és kir. udv. szállító
Budapest, VI. ker., Andrásy-út 12.

Képes árjegyzék Igény és berendezés

HIRSCH és FRANK
Budapest-salgótarjáni gépgyár és vasöntő részvénytársulat. BUDAPEST, VI., ARÉNA-ÚT 132. sz.

□ Külön osztály: TÉGLAGYÁRI GEPEK. □
Gyárt: FALITÉGLA- S CSERÉPSAJTÓKAT, TÉGLAGYÁRTÓ- ÉS ANYAGMEGMUNKÁLÓ-GEPEKET, legújabb és legjobban bevált szerkezetekben. □

Elvállalja anyagvizsgálatok kivételét és **TELJES TÉGLAGYÁRI TELEPEK LÉTESÍTÉSÉT**

Tervek és költségvetések díjtalanul. □ ELSŐRANGÚ REFERENCIÁK

MAGYAR PAPIR ÉS IRÓSZER
:: SZÁLLÍTÁSI VÁLLALAT ::
Budapest, V. ker., Csáky-utca 8. szám

Szerződéses papir- és írószer-szállítója többek között a Kereskedelemügyi Magy. Kir. Miniszteriumnak, a M. Kir. Állami Munkásbiztosítási Hivatal, az Orsz. Munkásbetegsegélyező és Balesetbiztosító Pénztárnak, a Budapesti Ker. Munkásbiztosító Pénztárnak, továbbá a M. Kir. Posta és Távirada Vezérigazgatóság és az ország területén levő összes hivatalainak, a Magy. Kir. Államvasutak Igazgatósága és összes üzletvezetőségeinek, igen sok egyéb közhivatal és közlekedési vállalatnak, pénzügyintézeteknek és magán cégeknek.

HOLLANDI
életbiztosító részvénytársaság
(Algemeene Maatschappij van Levensverzekering en Lijfrente)
AMSTERDAM.
MAGYARORSZÁGI IGAZGATÓSÁG AZ INTÉZET SAJÁT PALOTÁJÁBAN:
Budapest, Kalvin-tér, Baross-utca 1., Ullői-út 2-4. sz

Bejárat az Ullői-út 4. sz. kapun.
LEGOLCSÓBB DIJAK.

Az 1910-ik év végén 392 millió koronát :: a biztosítások összege meghaladta.
A tartalékok összege: **115 millió 894,476 K**
Eddigi kifizetések a biztosítottaknak **119 millió 874,160 K**

A jelenkor legjobb tetőfedő anyaga
Igen fontos!
Minden Eternit-lap **'ETERNIT'** szóval van megjelölve. Szíveskedjék mindig határozottan **HATSCHEK-féle ETERNIT-palát** kérni.
Magyarországi közp. t.: **„Eternit Művek“ Hatschek Lajos**
Budapest, VI., Andrásy-út 33.

ETERNIT PALA
Hatschek szabadalma

Telegdi Ármin
részárú-vállalata
Budapest, VII., Damjanich-utca 37.
Telefon: 105-07.

ANDOR és FUTTAKY

Villamos világítási-, erőátviteli-, lift-, telefon- és villámhárítóberendezések

CSILLÁRKÜLÖNLEGESSÉGEK
nagy raktára

Budapest VI., Király-utca 18.
Telefon 52-99.

TAURIL

MAGYAR MUNKÁS
MAGYAR MUNKÁJA

a legtökéletesebb TÖMITŐ LEMEZ

EXPORT AZ EGÉSZ VILÁGBA.
ÓVAKODJUNK UTÁNZATTÓL.

Tauril központi elárúsítási iroda:
Budapest, VI., Gyár-utca 26. sz.

Aki igazán SZALAMIT akar venni,
jó és ízletes az kérjen

HERZ-SZALAMIT

Ezen legjobb hírnévnek örvendő magyar szalámi a legtisztább kezelés mellett első rendű sertéshusából készül. Csak az a valódi Herz-féle szalámi, melynek rudja ólompecséttel van el- látható, a mire látva, melyen a úgy a rudakban, gyár védjegye mint a felvágott állapotban való bevászárlásnál ügyeljünk.

Herz Ármín Flai szalámigyár, Budapest.

KOVALD FEST, TISZTIT.

GYÁR és FÜZLET: VII. SZÖVETSÉG-U. 95-97.
BUDAPEST.

Gyűjtőtelepek
a székesfőváros
minden részén.

Képviseletek a
vidék legtöbb
városában.

TELEFON 58-45 és 128-13.

BUDAI MÁRIA-FORRÁS

természetes sulfatos ásványvíz.

Ivókúra hidegen vagy melegen.

INDIKÁLT: 1. Szív és véredények bajainál, arteriosclerosisnál, asthmánál és agyvérterlődésnél unicum és specifikum. 2. Gyomor-, bél-, máj- és epeutak bajainál. 3. Vese-, húgy- és ivarszervi bántalmaknál (húgycső, húgycsőtakar, vesefőveny, vese- és húgyhomok és vesemedencelob eseteiben). 4. Prostatabajoknál, méhbajoknál, köszvénynél, (húgysavas diathesis, elhízásnál és cukroshúgyárnál. 5. Páratlan hatású gyermekhashajtó. ELŐNYEI: 1. A vizeletet enyhén és biztosan fokozza, szabályozza és tisztítja (nátrium nitrát, magnesium sulfuricum és calciumchlorid tartalmánál fogva). 2. A bélműködést nagyobb tevékenységre serkenti. 3. Az étvágyat meglepően elősegíti. 4. Kevés szén-savat tartalmaz.

Elszakíthatatlan

munkásöltöny

Orvosi boncköpeny
Orvosi rendelő kabát
Gyógyszerészköpeny
Vegyeszköpeny

GUTMANN J. és TSA

Budapest, Rákóczi-út 13.

Minta és árjegyzék ingyen és bérmentve.

ERZSÉBET KIRÁLYNÉ SÓSFÜRDŐ

Budapest—Kelenföld

Villamos közlekedés. A mai kor igényeinek megfelelőleg berendezve: gőzfűtés, villanyvilágítás. **Gyógyjavallatok:** általános gyengeség, idegzsabak, izom- és ízületi csúsz, köszvény, **székrekedés**, aranyér, alhasi vérbőség, máj- és epeutak megbetegedése, főleg **női bajoknál**, minők: tisztulási rendellenességek, hüvely- és méhhurut, idült méhlob, húgyutak megbetegedéseinek, úgyszintén medencebeli lobok után visszamaradt izzadmányok, sterilitásnál. Ivókúra, forrólevegőfürdők, vibrációs massage. — Állandó orvosi felügyelet. — Prospektust ingyen és bérmentve küld a fürdőigazgatóság.

A legideálisabb és legjobb **KIRÁLY keserűvíz.** Az elrontott gyomrot pár óra alatt hashajtó a természetes budai **KIRÁLY keserűvíz.** rendbe hozza. Kapható minden gyógyszertárban, drogueriában és jobb fűszerkereskedésben. Nagyban szétküldést a forráskezelőség eszközöl. Az Erzsébet királyné sósfürdő és keserűvízforrások igazgatósága, Budapest.

Marta-Automobilok

A MAGYAR ARISTOKRÁCIA MÁRKÁJA.

Gyár:
MARTA MAGYAR AUTOMOBIL
RÉSZVÉNY TÁRSASÁG, ARAD.

Vezérképviselet:
Royal-Garage.
BUDAPEST, IX., Páva-u. 10-12.

GARAY SAMU ÉS TÁRSA

sebészeti-, mű-,
kötőszerszám- és vil-
lanygépgyártók. BUDAPEST, IV.
Kossuth Lajos-
utca 1. szám.
(Ferenciek bazára). Gyár ugyanott az udvarban.

A budapesti és számos vidéki kerületi munkásbiztosító pénztár és betegsegélyező egyletek szerződéses szállítói ajánlják saját készítményű sérvekötő, haskötő, orthopädia-gépeiket; műlábak, műkezek, lábgépek, mellfűzők és összes egyéb betegápolási gyártmányukat és orvosi műszereiket, valamint rendelő-intézeteknek szükséges vasbutor és egyéb berendezéseiket.

JUTÁNYOS GYÁRI ÁRAK!
Javításokat gyorsan és olcsón teljesítenek.
PÁRTOLJUK A MAGYAR IPART!

FANGÓ

GYÓGYINTÉZET

Budapest VII., Erzsébet-körút 51.
(Körúti fürdőben).

Battaglai vulkanikus radio-actív iszappal való részleges göngyölés. Csúsz, köszvény, idegzsábák, sebészeti utóbántalmak és izzadmányok (hasüri) eseteiben gyors és radikális eredmény.

Ajánlják orvosaink
legkiválóbbjai.

1909-ik évben 32.000 kezelés.

Munkásbiztosító pénztárak figyelmébe ajánlja az Országos Pénztár 1909. okt. 28-án megjelent 38.457. sz. körirata.

FANGÓ-ELADÁS. HÁZI KEZELÉS.

VEZETŐ ORVOS: VÁNDOR DEZSÓ DR

BEKÖTÉSI TÁBLÁK

A »MUNKÁSÜGYI SZEMLE«

1910-1911. ÉS 1912-İK ÉVFOLYAMA RÉSZÉRE

2 KORONÁÉRT MEGRENDELHETŐK

A KIADÓHIVATALBAN: II., FŐ-UTCA 23. SZ.

Continental Pneumatik
legjobb gyártmány kerékpárok, hín-
tők és automobilonok kerekei részére.

**ÖSTERREICHISCH-
AMERIKANISCHE
GUMMIFABR. A.-G.**
WIEN, XIII., BREITENSEE.

Raktár Budapesten:
DÉRY GYULÁNÁL,
VI. ker., Révay-utca 6. szám.

ALAPITTATOTT 1856. ■ TELEFON 958.

FISCHER PÉTER ÉS TÁRSA
RÉSZV.-TÁRS. BUDAPEST.

Főüzlet és gyár:

IV., Kossuth Lajos-utca 6.
Ajánlják saját készítményű orvosi mű-
szer, sérvkötő, haskötő, müláb, műkar,
támogató és a betegápoláshoz szük-
ségeket összes gyártmányaikat. □
Előnyös árak. Pontos kiszolgálás.
Árjegyzék kívánatra ingyen.

„TUBERIN“

orvosilag legideálisabb és legolcsóbb guajacol készítménynek
elismerve és javalva a légzőszervek összes bántalmainál. Gyer-
mekek is kellemes íze miatt szívesen veszik. — Tartalmaz: Kal.
sulfo. guajac. Natr. Telluric. Cognac. Aqua Naphae, Syr. Coffeae.

1 üveg 180 gr. ára 2.50 kor. — Egyleteknek 1.60 kor.

Főraktár:

SZENT HERMINA GYÓGYSZERTÁR
BUDAPEST, VII. KERÜLET THÖKÖLY-UT 28. SZÁM.

Modern transmissiók
sajtolt acéllemezből

 200%-kal erősebb
és
50%-kal könnyebb
mint az öntöttvas transmissiók.

Tartós, könnyű, olcsó, állandóan
raktáron

Kell Jenő Budapest
V., Kálmán-utca 15.

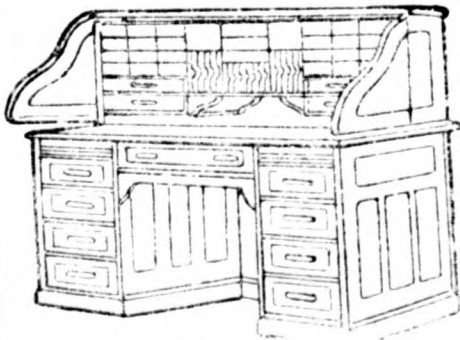
**Dr. PAJOR-
szanatorium és
vízgyógyintézet**

**BUDAPEST,
VAS-UTCA 17. SZ.**

**A POSTYÉNI ISZAP
FŐRAKTÁRA.**

REDŐNYÖS

és lapos íróasztalok. Íratszekrények.
Kártyanyilvántartás. Teljes intézeti
berendezések.

Elsőrendű minőség!
Szolid árak!

Hirsch és Társa
Budapest,
V., Alkotmány-utca 19.

„REGNA“ a jelenkor
legtökéle-
tebb **írógépe.** Országszerte díjmentes
bemutatás. — Pénz-, könyv- és okmány-
szekrények.

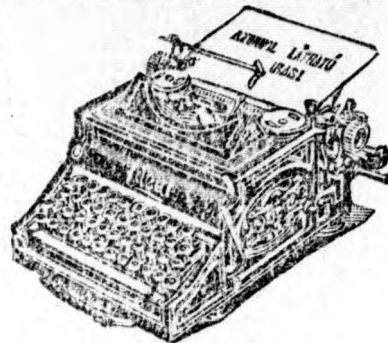

Ideal

írógép

absolut látható írással.

Igen
célszerű
beteg-
pénz-
tárak
részére.

Vezérképviselői

SCHOTT H. ÉS DONNATH

cs. és kir. udvari szállítók
BUDAPEST, VI. KER., ANDRÁSSY-UT 53. SZ.

HIRMANN FERENC

FÉMONTÓDE, RÉZ- ÉS ÉRCMŰÁRÚGYÁRA
BUDAPEST VII., CSÁNYI-U. 7-9

KÉSZÍTEK mindennemű szerelvényeket, víz-, gőz-, légszusz- és fürdőberendezések részére. Szőlő- és pincegazdászati gépeket és eszközöket. Szivattyúkat. Vasuti kocsi- és hajó-szerelvényeket. Kereskedelmi réz- és vas-súlyokat. Öntvényeket minden ötvözet szerint. Állandóan raktáron: vízvezetéki szerelvények, kovácsolt és öntöttvas-csővek. Öntöttvas fürdőkádak és zománczott kiöntők. Egészségügyi berendezések. Fayence-árúk.

SEMPERIT GUMMIWERKE

G. m. b. H. ■ ■ WIEN.

Automobil-, kocsi- és
motor-pneumatik
kocsikerék-gummi

Vezérképviselő és raktár:

SALZBERGER SAMU
VI. ker., Andrassy-út 20. szám.

MAGYAR TÖRLŐGUMMI

kapható minden papirkereskedésben

MAGYAR
RUGGYANTA-
ÁRÚGYÁR
RÉSZVÉNY-
TÁRSASÁG
BUDAPEST.

Magyar címer a
védjegye,
Magyar diák csak ezt
vegye!

Eckardt Vilmos és Hotop Ernő r.-t.

Budapest, V., Dorottya-u. 6.

Tervezünk és vállalunk 1870. év óta téglágetőket, tetőcserépgyárakat, chamotte-téglagyárakat, mészégetőket, magnezitgyárakat, tüzelési berendezéseket, gyárkéményeket, kazánbefalazásokat.

Trencsénteplicz

Dr. KOVÁCS ÁRMIN a Munkásotthon tulajdonosa

KÉNES ISZAPFÜRDŐ

izom, ízületi gyulladás, csúz, köszvény,
balesetek utáni töréseknél.

HIDEGVÍZGYÓGYINTÉZET

ideggyengeség stb. stb. eseteiben.

UNIÓ

padlóbeeresztő és ablaktisztító vállalat
Budapest, VII., Munkás-utca 4.

Telefon: „József” 40-49

Elvállalja lakások, üzletek, irodák teljes takarítását. A m. kir. főposta, az Országos Pénztár, a M. kir. Ludovika Akadémia, a Máv. budapesti üzletvezetőségnek stb. szerződéses vállalkozója.

Takarító asszonyokat napokra is adunk.

Orvos urak figyelmébe!

Ludtálpúak és fájós lábúak legjobb eredményrel használják
szab. Laufer ludtálp-fűzőt.

Szakorvosok által elismerve. — Prospektust
kivánatra ingyen küld az egyedüli készítő

SZÉKELY ÉS TÁRSA

ortopéd-cipész

BUDAPEST,

IV., Múzeum-körút 9. szám.

Alapítva
1841-ben.

**Pesti Magyar
Kereskedelmi
Bank** Budapest
V., Fürdő-utca 2.

◆ Alaptőke 50,000.000 K,
Tartalékok 68,600.000 >

Igazgatóság: V., Fürdő-utca 2. szám.
Központ: V., Fürdő-utca 2. szám.
Váltóüzlet: V., Fürdő-utca 2. szám.

Fiókok Budapesten:

- ◆ II., Fő-utca,
- II., Margit-körút,
- IV., Kossuth Lajos-utca és
Károly-körút sarkán,
- V., Váci-körút 74.,
Szabadságtér 16.,
- VI., Andrásy-út 21.,
- ◆ VII., Erzsébet-körút 26
- VII., Lövölde-tér 9.,
- VII., Rákóczi-út 32.
- VII., Rákóczi-út 84.
- VIII., József-körút.
- ◆ IX., Vámház-körút 5.
- X., Kőbánya, Liget-tér 2.

Fiókok a vidéken:

Brassó, Eszék, Nkanizsa, Nszenben. Sopron,
Ujpest, Ujvidék. Ezenkívül *kommanditek és
affiliált intézetek* az ország, val mint a Balkán
nagyobb városaiban. Sarajevo, Athen, Wien.

'MATADOR'

RUGGYANTA ÉS
BALATAMŰVEK
RÉSZV.-TÁRS.
POZSONY-LIGETFALU.

◆◆◆
*Műszaki ruggyanta-
árúk és balataszij-
gyártása.*

Kizárólag viszonteladókkal dolgozunk.

Vezérképviselő és raktár
BARTA GYŐZŐ
Budapest, VI., Dávid-utca 1/B.

!! EGYEDÜLI MAGYAR GYÁRTMÁNY !!

ELSŐ MAGYAR FÉMTÖMLÖGYÁR RÉSZV.-TÁRS. (POZSONY-LIGETFALU)

Gyárt egyszerű, kettős és átfonott fémtömlőket acél, bronz, vörösréz
és bármely más fémből viz, gőz, olaj, kőolaj és savak részére.

Vezérképviselő és raktár: **Barta Győző** Budapest, VI. ker., Dávid-u. 1/B.

TELEFONSZÁM 3-36.

TELEFONSZÁM 3-36.

MUNKÁSÜGYI SZEMLE

KÖZLEMÉNYEK A MUNKÁSBIZTOSÍTÁS, A SZOCIÁLIS EGÉSZSÉGÜGY, A MUNKÁS-
VÉDELEM, A MUNKAVISZONY ÉS AZ IDE VONATKOZÓ JOGGYAKORLAT KÖRÉBŐL.

SZERKESZTI: KIS ADOLF.

TÁRSSZERKESZTŐK: Dr. STEIN FÜLÖP és Dr. HAHN DEZSŐ.

TARTALOM:

CIKKEK:

Dr. HELLER FARKAS: Tanácskozás a gyermekmunkáról és az ólomkér- désről	769
Dr. PAP GÉZA: A nemzetközi munkásbiztosítási bizottság (Comité perma- nent international des Assurances sociales 1913. évi ülése Gandban	774
SACHSE JÓZSEF: Biztosítás munkanélküliség esetére Nagybritanniában...	780
Az 1912. évi baleseti költségek kirovása és felosztása	787
A gyermekmunka Ausztriában.....	792

SZEMLE:

<i>Munkásbiztosítás</i>	787
Gazdasági munkások biztosítása. — Városi alkalmazottak biztosítási kötelezettsége. — Biztosítási kötelezettség. — Kihágási bíráskodás. — Az állami munkásbiztosítási orvosi tanács tagjai. — A Magyar Építőiparosok Országos Szövetsége. — A buda- pesti kerületi munkásbiztosító pénztár taglétszáma, s a tagok megoszlása napibér- osztályok szerint. — A kecskeméti pénztár gyógyszer szállítási ügye. — Pénztári alkalmazottak kongresszusa. — Az Országos Pénztár alkalmazottainak nyugdíjinté- zete. — Munkásbiztosítási alkalmazottak közvetítése.	
<i>Munkásvédelem</i>	792
A berni nemzetközi munkásvédelmi konferencia. — A II. nemzetközi mentőügyi és balesetelhárítási kongresszus. — Szociálpolitika a németországi szociáldemokrata pártgyűlésen. — Az építőipari balesetek csökkentése. — Fiatalkorú munkások éjjeli munkája Angliában. — Vasuti balesetek Angliában az 1912. évben. — Sütőmunkások védelme Görögországban. — Fehérfoszfortilalom Mexikóban.	
<i>JOGGYAKORLAT</i>	797
Betegségélyezés. — Balesetbiztosítás.	

Megjelenik minden hó 10-én és 25-én. Előfizetési ár egy évre 20 korona.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, II. ker., Fő-utca 23. szám.
Telefon: 93—99.
Postatakarékpénztári csekk-számla 24.911.

Császárfürdő Budapestén.

Nyári és téli gyógyhely az Irgalmasrend kezelése alatt. Kénes hévízű radio-aktiv gyógyforrásai páratlanok. Ezek a források bőségesen táplálják vizükkel az intézet valamennyi fürdőjét, u. m.: a gőzfürdőt és népgőzfürdőt, az egyes és közös külön női és férfi-iszapfürdőket (iszap-borogatások), márványkád-, porcellán- és kőfürdőket, valamint török- éshorganykád-fürdőket, továbbá a hőlég-, szénsavas és villamosfürdőket. Ezekből a dús gyógyforrásokból kapja vizet a kontinensen egyedül álló női és a férfi-uszoda is.

A Császárfürdő kiváló gyógyító ereje nemcsak csúszos bántalmak és idegbajok ellen, hanem sok más betegségnél is általánosan elismert. Ivókurája kitűnő gyógyhatású hurutos légzőszerveknél és altesti pangásoknál.

Lakószobái kényelmesek; berendezésük a különböző igényekhez van szabva. Jutányos árak. Minden tekintetben szoliditás. Gyógy- és zenedíj nincsen. Prospektust ingyen és bérmentve küld *az igazgatóság.*

Kapható minden jobb bőr-, cipő- és divatárú-kereskedésben

Kapható minden jobb bőr-, cipő- és divatárú-kereskedésben.

AEROLITH

KIS J. JENŐ

okl. mérnök szabadalma

Az „AEROLITH”

a modern építkezésnek építőköve, mellyel nemcsak gyorsan és olcsón, de az egészségügyi követelményeknek legmegfelelőbben lehet építeni.

Az „AEROLITH”-

falak szárazak, szellőztethetők és kívül-belül bármely módon még kiégetéssel is deszinficiálhatók.

Az „AEROLITH”

ezért kiválóan alkalmas kórházak, iskolák, munkáslakások, műhelyek stb. építésére.

Bővebb felvilágostással készségesen szolgál

KIS J. JENŐ

okl. mérnök, építési vállalkozó, szab. Aerolith-, cementárú- és terracit-gyáros

Budapest, V., Pozsonyi-út 1.

Kábelgyár R.-T. Pozsony

•••••Szigetelőcsőgyár: Fekete és fémpáncélos szigetelőcsövek. Szerelési tartozékok és szerszámok. Kábelgyár: Mindennemű szigetelt vezeték alacsony és magas feszültségre. Páncélos ólomkábelek. Gummigyár: Elektrotechnikai gummianyag. Gummongyár: Hő- és tűzálló szigetelő-anyagok keménygummi pótlására. Gummon-, fixit-, pulvolitból készült és bármely alakban sajtolt szigetelő-tárgyak fémrészekkel és azok nélkül. Érdeklődőknek szívesen küldjük árjegyzékeinket.

Budapesti iroda: V. kerület, Rudolf-tér 5. sz.